

Nyerges András
Egy „hazaáruló”
hazafias
regénye

Sári László
Az ifjú Lin-csi
vándorévei 3.

RÉSZLET

Kaczér Illés:
Ne félj szolgám,
Jákob

Tarján Tamás
Olvassunk drámát

Interjú

Andrew Faludyval
Jónás Tamással

Írófaggató
Kovács Zoltán

Ember
és gondolat
Karády Viktor

Kertész Ákos
Digitális
elmék,
digitális
politikusok

Bodor Pál
(DIURNUS)
A nemes polgárokról

Beszélgetés
Bódis Krisztával

Fotó: Szabó J. Judit

A Móra Kiadó júliusi újdonságaiból

Schuster, Gaby
**Nina & Nicky 1.
Padszomszédok**

Nina, szüleivel vidékre költözik. Az izgalmas nagyvárost, a barátokat kell otthagyni egy isten háta mögötti bajor kisváros kedvéért. Csodálkozhatunk-e, ha Nina Folkerts előre utálja az új helyet, az iskolát, az új osztályt?

Schuster, Gaby
**Nina & Nicky 2.
A smaragdmedál**

Valerie, az osztály sztárja, ha másképp nem megy, zsarolással akarja rávenni Ninát, hogy lopja ki a tanárból az angol dolgozat feladatlapjait...
950 Ft

Schuster, Gaby
**Nina & Nicky 3.
Merész tervek**

Egy elszánt család akarja elcsábítani Nicki nővérét és megvenni a tóparti fogadót. Barátóje, Nina, fondorlatos tervet eszel ki...
950 Ft

Bálint Ágnes
A repülő dívány

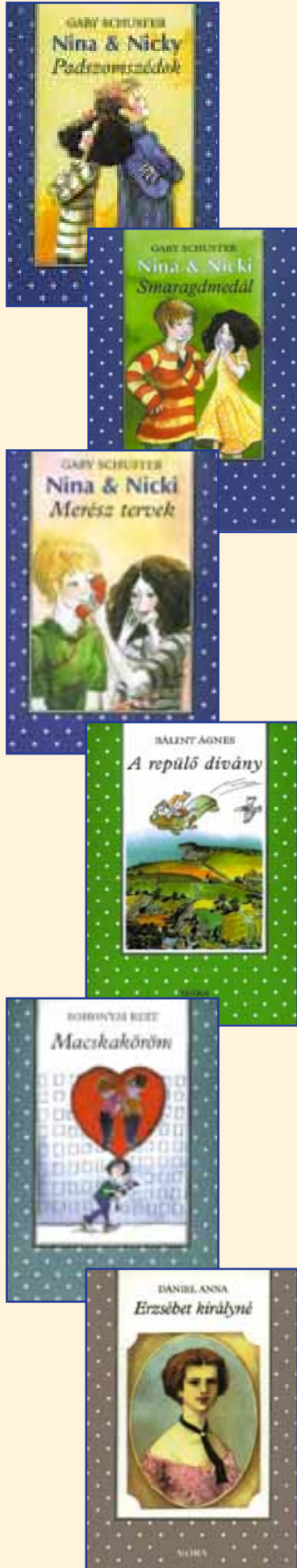
Juli lógó orral és lázadó szívvel készül a falusi nyaralásra apja nagynénjéhez, Lidi nénihez. Minden poros és unalmas neki itt – míg a szomszédék verandájáról fel nem reppen egy ódon karszék. És lassan megváltozik minden, s egyszer csak Juli és barátja, Dedi alatt megmozdul a dívány, és még kissé szepegeg elindulnak a kalandos repülésre...
950 Ft

Sohonyai Edit
Macskaköröm

A tizennégy éves Mészáros Zsófinak három kívánsága van. Amikor egy szóke, igen jóképű fiú, egy bizonyos Zsolti felfedezi hősnőnköt, a 3. kívánság – Legyek szép!
–válík a legfontosabbá...
890 Ft

Dániel Anna
Erzsébet királyné

Először a XX. század '30-as éveiben jelent meg nagysikerű, azóta több kiadást megért életregény, Sissi és Ferenc József közismert történetét dolgozza fel.
950 Ft

A BABITS KIADÓ ÚJ REPRINT SOROZATA AZ IPARMŰVÉSZET KÖNYVE

A múlt század elején, a Magyar Iparművészeti Társulat megbízásából megjelent háromkötetes sorozatot a Társulat elnöke, Ráth György szerkesztette. A sorozat gazdag illusztrációs anyaggal (szöveggel és melléklettel) ellátott.

Az első kötetben a művészeti stílusok fejlődéséről, a magyarországi iparososztály kialakulásáról, a sokszorosító művészetről, valamint az érmek, pecsétek, mozaikok fogalmáról, anyagairól, kialakulásáról és fejlődéséről kap az olvasó részletes ismertetőt.

A második kötet a drágakövésés, a metszés és a kőfaragás művészete történetével kezdődik, majd megismerkedhet az olvasó a fufaragás, az üvegfestés fogalmával, a lakkművességgel. Külön fejezet tárgyalja a bútorkészítést, a bútortörténetét és fejlődését, valamint az agyagművészet technológiáját, az agyagipar történeti fejlődését és a porcelánedények kialakulását.

A harmadik – egyben befejező – kötet átfogó képet ad a fémekről, a bronzról és az ónról; milyen szerepet töltenek be az iparművészetben; olvashatunk a vasművességről, a zománcozás történetéről, az ötvösségről és az üvegyártásról.

Tájékozódhatunk a könyvkötés technikájáról, a szövött munkák fejezetben pedig megismerkedhetünk a szövés eredetével, történetével, eszközeivel; a különböző kárpitokkal, szőnyegekkel, csipkével.

A legutolsó fejezet pedig a XX. század iparművészeti törekvéseit dolgozza fel.

**7100 SZEKSZÁRD,
BEZERÉDJ U. 18.**

PF.: 355.

TELEFON: 74/529-389 • FAX: 74/529-383

E-mail: info@babitskiado.hu

Web: www.babitskiado.hu

Nyár, visszavonhatatlanul

Visszavonhatatlanul nyár van, nyár van ismét. Mire e sorokat olvashatják, a Könyvhét is túl lesz a kéthetes nyári szüneten, mivel azonban e számunkat előre készítettük el, most, mikor ezt írom, július közepéhez közeledünk. Elég hosszú idő ez, ha figyelembe vesszük, hogy milyen nagy horderejű, jelentős, történelemformáló vagy történelmi korszakokat jellemző események történhetnek pillanatok, órák, napok, hetek alatt.

Ki tudhatja előre július 11-én, hogy mi történik augusztus 8-ig, hazánkban és a nagyvilágban. Egyformán történhet jó és rossz.

Vajon véletlen vagy szükségszerűség, okság vagy időbeli egymásutánosság határozza meg életünket és történetünket, a személyesét és a közöset egyaránt? Meg lehet-e „saccolni”, hogy mi történik?

„Mire” jövünk haza nyári szabadságunkból – mi mindannyian? Jobbra fordul sorunk, rosszabbra? Vagy marad a megszokott küzdelmes?

Nincsen se jósnő, aki varázsgömbjébe nézve megmondhatná ezt nekünk, és nincsen tudományos jövőkutató, futrológus, akiben lenne kurázi elemzései eredményeit nyilvánosságra hozni, s ezzel keseríteni, vagy éppen bátorítani a bizonytalan jövőnek bizonytalan léptekkel nekivágó embertársait. (Csak úgy zárójelben, egy-két évtizede mintha megszűnt volna maga a futrológia, mint diszciplína, azt jelenti ez vajon, hogy végletesen bizonytalan, kiszámíthatatlanná vált a jövőnk?)

Persze, miért is töpregek éppen ezen? Egyszerűen csak túl hosszúnak tűnik fel az az idő, ami mostantól a Könyvhét következő számának megjelenéséig eltelik, és egyik gyarló tulajdonságom, hogy sok embertársamhoz képest engem talán jobban foglalkoztat a múlt idő, legalábbis bírálatomra mindig kész barátaim és szeretteim gyakori megrovása szerint.

Az idő múlása, vagy annak észlelése éppen az események, a „történések” egymásutánosságának a tudatosulásában jelenik meg, és az egyén számára meglehetősen szubjektív kategória. (Némi mentegetőzés gyarlóságom miatt.)

Mennyire mást jelentett az „idő” a középkori ember számára, mint a mi számunkra. S vajon mit jelent majd a több száz év múlva élő nemzedékek számára?

Gyorsulhat még az idő?

Kiss József

KÖNYVHÉT

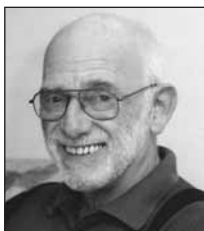
A TARTALOMBÓL

„Bennem integrálódnak a dolgok...”

Bódis Kriszta

5. oldal

Kertész Ákos
Digitális elmék,
digitális politikusok
12. oldal

Nyerges András
Egy „hazaáruló” hazafias regénye
13. oldal

Írófaggató
Kovács Zoltánt faggatta
Nádra Valéria
14. oldal

- 4** Nyerges András: Voltomiglan (Kelecsényi László)
KIADÓRA VÁRVA
Lynne Tillman: Nincs esély (Deme Mária)
- 5** „Bennem integrálódnak a dolgok...”
Beszélgetés Bódis Krisztával (Karafiáth Orsolya)
- 6** Bodor Pál (DIURNUS)
Az nemes polgárokról
- 7** **Interjú Andrew Faludyval** (Mátraházi Zsuzsa)
- 8** **Az ifjú Lin-csi vándorévei 3. rész**
Közreadja: Sári László
- 9** **Beszélgetés Jónás Tamással** (Szénási Zsófia)
- 11** EMBER ÉS GONDOLAT
Karády Viktorral
beszélget Nádor Tamás
- 12** Kertész Ákos
Digitális elmék, digitális politikusok
- 13** OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András
Egy „hazaáruló” hazafias regénye
- 14** ÍRÓFAGGATÓ
Kovács Zoltánt
kérdte Nádra Valéria
- 15** SZEMMAGASSÁGBAN
Tarján Tamás
Olvassunk drámát
- 17** SIKERLISTA
- 19** RÉSZLET
Kaczér Illés:
Ne félj szolgálom, Jákob
- 20** KÖNYVAJÁNLÓ
- 23** MEGJELENT KÖNYVEK 2002. június 28–július 11.

Megjelenik kéthetente • Ára: 144 Ft • Előfizetőknek: 120 Ft • Előfizetési díj: 2880 Ft egy évre • Kiadja: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. Az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja • Szerkesztőség, hirdetésfelvétel, előfizetés: 1114 Budapest, Hamzsabégi út 31. • Telefon/fax: 466-0703, telefon: 209-1875, 209-9140, 209-9141 • E-mail: konyvhet@axelero.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: Kiss József • Főszerkesztő-helyettes: Csokonai Attila • Lapmenedzser: Könnyű Judit • Művészeti vezető: Szabó J. Judit • Szerkesztés, tördelés: Recent Stúdió, Blaisits Ildikó • Nyomás: Grafika-Tyoppress Nyomda • Felelős vezető: Farkas József elnök-vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltékért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget • Terjeszti árusításban: a Magyar Lapker Rt., a Bibliofil Kft., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt.

Külföldön előfizethető a Hungaropress Sajtóterjesztő címén: 1117 Budapest, Budafoki út 70., Hungarica E. C., 2013 Pomáz, Pf. 146.

Nyerges András: Voltomiglan

Vannak írók, akik azonnal leteszik az asztalra legfontosabb könyvüket, s már negyvenes éveikben hátradőlve pihennek, nyilatkoznak, magyarul: ülnek a babérjainkon. Nem mindenkihez ilyen kegyes azonban a sors. Van, akit a naivitása tévútra sodor, vagy a megélhetés kényszere a napi sajtó robotjába kárhoztat. E kötetkéhez mellékelt könyvjelző felsorolása szerint – ha jól számolom – Nyergesnek ez a huszadik kötete.

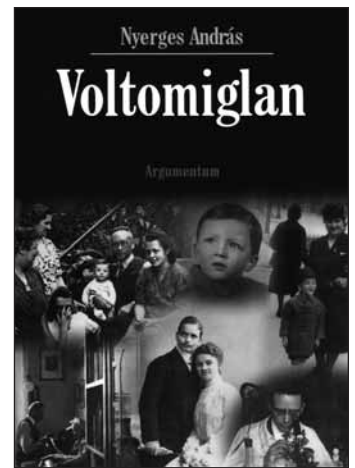
Nyerges András – költő. Ki tudja ezt ma már, noha a sokműfajú szerző valóban poétaként kezdte pályáját, ott „táncolt a tűz körül”. Személyiségeket felcímkéző irodalomtörténet-írásunk legálábbis az úgynevezett Tűztánc-nemzedékhez sorolja őt. Az élet azonban mindig gazdagabb a tudományánál. Szerzőnk egyszer csak megszűnt költő lenni, kispapokként jelentkezett, remek szatí-

rát publikált, majd – kimondani is szörnyű – filmkritikák írására adta a fejét, végül pedig filológus-publistaként döbbsent meg időről időre, többek közt e lap hasábjain is, hogy mi mindent kellene tudnunk a világról, életről, irodalomról.

És most itt van ez az új kötet. Kisregénynek szokás nevezni az ilyet kiadói és terjesztői berkekben. De hagyjuk a suta címkéket, mert lám, ez a könyv sem érdemli e jelzőt. Ha már a poétikai osztályozás veszedelmes vidékén járunk, azt kellene mondani róla, hogy egy nagyregény része, első, indító darabja. Az esztéták persze ebbe is mindjárt belekötne, mert kicsoda regény az, melyben mindenki, beleértve magát a szerzőt is, a saját nevével szerepel. A figyelmes és jó szemű olvasó akár azonosíthatja a kötet borítóján összegyűjtött családi fényképeken a szereplőket, a

négy év körüli Nyerges Bandikát is, aki nem akármilyen uraságtól levetett télikabátjában nagymamája oldalán néz bizakodva a jövőbe.

Micsoda jövőbe?! Mert a regény – igenis regény, jól olvasható, folytatásra váró családregény (íme, egy újabb címke) – a magyar történelem két legrémisztóbb rövid korszakában, a fasiszta és az eljövendő kommunista vész-korszakban játszódik. Pontosan 1944 és 1949 között, amikor hosszú időre eldőlni látszik a magyarság sorsa. Ne kerteljünk sokat! Az egymondatos tartalmi kivonatok divatozásának idején Nyerges könyvét ezzel lehetne az olvasók figyelmébe ajánlani: lehet-e félzsídóként magyarnak asszimilálódni, s ha igen, miért nem érdemes. Huszadik századi történelmünk minden anomáliája és rettenete felvonul e karcsú könyv lapjain. Gyermekszemmel nézhetjük mindezt, hiszen az író tekintete mindig gyermeki pillantás, jaj neki, ha nem az, ám épp a rácsodál-

kozás ártatlan döbbenete fokozza már-már elviselhetetlenné a történések rémisztő és kusza ostobaságát.

Vajon ez a hatvanon túli, de ifjonti lélekkel megszólaló, újjászületett prózaíró, akivel a Voltomiglan lapjain megismerkedünk, meglep-e még minket a folytatással? Igen? Nem? Adjon neki időt az élet a válaszra.

*Argumentum Kiadó,
152 oldal, 1800 Ft*

Kelecsényi László

KIADÓRA VÁRVA

Lynne Tillman: Nincs esély

(No Lease on Life, Harcourt Brace & Company, San Diego, New York, London, 1999)

Egy New York-i értelmiségi nőről szól a *Nincs esély* című regény – s Önök most mindnyájan egy jó anyagi körülmények között élő, sikeres jogászra vagy újságíróra gondolnak, aki a kényelmes és modern lakása előtt reggelente frissen sminkelve és divatosan felöltözve az autójába vágja magát, hogy megfeleljen a felelősségteljes munkája mindennapos kihívásainak.

Ez a könyv azonban ellenáll a sztereotípiáknak. Itt minden nyomorúságos, koszos és visszataszító, a főhős – Elizabeth Hall – munkahelye kafkaian nyomasztó és monoton, s a legnagyobb kihívás az, hogy ne bolonduljon meg idő előtt a frusztráló és kilátástalan helyzete miatt. Elizabeth, aki nyomdai korrektorként dolgozik egy kiadónál, New York egyik külső kerületének bérházában lakik az élettársával. Az épület elké-

pesztően elhanyagolt, a folyosón kiömlött tej befolyik a lakásba a küszöb alatt, a zuhanyból nem jön a víz, amikor a szomszéd fürdik, a vékony falakon a legkisebb zaj is áthallatszik, s az egész házat, sőt az egész környéket elborítja a bűzös szag. A környék lakói alkoholizáltak, drogosok, prostituáltak, a társadalmi felemelkedés, az emberi életmód számukra elérhetetlen.

A könyv arról szól, hogy érzi, érezheti magát egy nő ebben az életmódban, mi jár, mi járhat a fejében nap mint nap, hogyan próbálja az idegösszeroppanás határán levezetni az indulatait az utcán randalírozó éjszakai hangoskodók iránt. Nem árulja el az író, hogy Elizabeth hány éves, nem tudjuk, hogy néz ki, az sem világos, milyen érzések fűzik a férfihez, akivel megosztja a lakását. A gondolatai a fontosak, a beszélgetései, a kör-

nyezetéhez való viszonya.

A regény szövege meglehetősen szikár és lényegre törő, valójában látletet az amerikai társadalom gyakorta elfeledett rétegéről. Alig történik benne valami: felvillan néhány sors, vannak benne párbeszéddek, Elizabeth ír néhány tiltakozó beadványt a hatóságokhoz. Minden köznapi, kisszerű és lehangoló. Ha történt is benne említés fáról, fűről, virágról, égboltról vagy felhőkről, az olvasó emlékezetében mégis csak a mesterséges, színtelen világ marad meg.

És a viccekről még nem is szóltam. Számtalan vicc ékelődik ugyanis a szövegbe, látszólag minden összefüggés nélkül. Elinte megpróbáltam kapcsolódási pontokat keresni, azután felhagytam a próbálkozással, igaz, addigra már megszoktam őket. Azt nem mondhatom, hogy felvidítottak, mert néhány üdítően bűbajos kivételével a legtöbb morbid, taszító vagy egyenesen brutális. Ilyeneket pihen a lélek ebben a világban, ezek jelentik a kultúrát...

Bizonyára furcsán hangzik ezek után, ha azt mondom, hogy a könyv igazán jó, és ha bevallom,

hogy kétszer olvastam el közvetlenül egymás után, hogy megfejtsem a titkát ... de nem vagyok benne biztos, hogy sikerült. (Összehasonlításképp: nincs az a sikerlistás bestseller, ami az azonnali újraolvasást „kibírná”; ha jól emlékszem, eddig csak a *Száz év magányt* és a *Doktor Faustust* kezdtem előlről, mihielyt a végére értem.)

S ha valaki már most szeretne olvasni a szerzőtől, megteheti: a *Be-tépvé* című kötetben (Dee - Sign Kiadó, Budapest, 2000) megjelent az író egyik elbeszélése (*Az óceán ütemére*). A mindössze néhány oldalas íráson nem kérhető számon a regény „ütése”, de a szereplők (lézengő drogosok), a környezet (elhagyatott, szemetes tengerpart) és a szinte testközeli ábrázolásmód (bár ez az elbeszélés férfiakról szól) ízelítőt adnak Lynne Tillman írói habitusából.

Nagy kelendősséggel, számottevő haszonnal nem kecsegtet a könyv, de kiadóra vár.

Deme Mária

„Bennem integrálódnak a dolgok...”

Beszélgetés Bódis Krisztával

Bódis Kriszta (1967) a fiatal költő- és trónemzedék egyéni hangú, szuverén költői világu alkotója. Írásait (verseit, novelláit) a leg-rangosabb irodalmi folyóiratok közlik (Élet és Irodalom, Holmi, Jelenkor stb.). A legújabb magyar irodalomban karakteresen jelentkező női líra képviselője.

Idén Költészet Napijára jelent meg a szerző első verseskötete a Mind csak idegenebb úgy, a JAK gondozásában. A rejtélyes című kötet telis-tele van meglepetésekkel, izgalmas nyelvi és formai megoldásokkal, a nőiség kérdéskörét mélyen és sokrétűen körbejáró versekkel. A költőnővel a könyvhéten, éppen dedikálás után beszélgettem.

– 1993-ban végeztem az ELTE pszichológia-esztétika szakán, de nem lettem pszichológus. Dokumentumfilmeket csinállok. Egy ideig tanítottam az egyetemen, de úgy láttam, ez a kettő nem egyeztethető össze. Akkoriban már filmeztem és írtam is, együtt sok volt. Dilemma elé kerültem: vagy a tudományos élet, vagy az alkotás. Most dokumentumfilmzésből próbálok megélni, ami nem olyan egyszerű. Egy ideig rendszeresen dolgoztam – most éppen nem – az m1 Háló és Téma című műsorainak készíttetem munkákat, ami állandó lehetőség volt a filmezésre. Önálló filmeket is készítek, pályázati pénzekből. Elsősorban a kiszolgáltatott emberek élete érdekel. Úgy gondolom, felelősséggel tartozunk a másik ember iránt, és látom azt, hogy mi mégis lezárjuk a redőnyöket, nem akarunk foglalkozni a másikkal, nem is ismerjük, mennyiféle világ van még körülöttünk, és azok milyen természetűek. Ezeket a világokat próbálom feltérképezni. A fogyatékos gyerekek, a romák és a prostituáltak élete érdekel. Mindenféle olyan más-ság foglalkoztat, amiről azt gondolom, hogy sztereotípiá-

ink vannak és egyáltalán nem akarunk velük foglalkozni, vagy pedig rosszul foglalkozunk velük, mivel sematikusan működnek a köztudatban. Én olyan filmeket csinállok, amelyekkel felhívom a figyelmet az elesettekre. Önálló filmem például romatémában az *Isten adóssága*, ami egy romungro családról szól, akikkel három évig forgattam egy nyomor-nyegedben, Ózdon. E család feje megpróbál kitörni ebből a közegből, de nem sikerül neki azóta sem. Én magam azóta rokonságba keveredtem velük, az ötödik gyerek és a születendő hatodik keresztmamája vagyok. Reménytelen sorsok ezek, nemcsak rájuk, hanem a társadalomra nézve is szörnyű probléma ez. Érdekes, mennyire keveset tudunk például a cigányságról. A fogalom alatt egy nagy, homogén masszát képzelünk, pedig ez egy heterogén világ. Én kultúrantropológiai szemmel is nézem őket, nemcsak szociológiai megközelítéssel.

– *Mennyire hatott a filmezés a versek világára?*

– Bennem integrálódnak a dolgok, nincs külön költői megfilmes énem. Tudatosan nem hatják át egymást, de az biztos, hogy ez a fajta – a kiszolgáltatottságra, másságra való kíváncsiság, az örök kérdésfeltevések a sztereotípiák irányába, ott vannak a versekben is.

– *Miért vártál ilyen sokat az első könyved megjelenésére?*

– Aki ennyi mindent csinál, mint ahogy én csináltam világéletemben – eleinte például festőnek készültem – az lassabban halad. Másrészt meg nem va-

gyok jó menedzsere önmagának, nem is annyira izgatott a megjelenés időpontja. Idealista vagyok, azt gondoltam, majd felfedeznek engem. Lerakok valamit az asztalra, és az hatni fog. Ezt most is így gondolom, de azért gyakorlatiasabb is lettem. Rájöttem, hogy ha egy filmet megcsinálok, azt el kell küldeni fesztiválra, ugyanígy a verset is el kell küldeni a lapokhoz, kiadókhöz. Az ismeretlenségi falon át kell verekedni magad, ez magától nem megy. Nekem fontos, hogy mit mond a szakma arról, amit csinállok. Először nagyon korán, tizenkilenc évesen publikáltam, aztán szünet, majd két évvel ezelőtt gondoltam, előkészítem a kötetemet, és egyúttal kipróbálom magam. Azóta folyamatosan publikálok az *Élet és Irodalom*, *Holmi*, *Jelenkor*, *Liget*, *Mozgó Világ* hasábjain. Magánkiadás eszembe sem jutott, bár ha jól belegondolok, az első verseskötetem tulajdonképp mégis magánkiadás, kilencévesen csináltam *Versek* címmel. Akkor még klasszikus stílusban gondoltam... Címe *Versek*, 1976.

– *Miért éppen a JAK-ot választottad kiadóknak?*

– A szervezetnek tagja vagyok ugyan, de elmondható az is, hogy tájékozatlan vagyok az irodalmi életben. Láttam, hogy elsőkötetesek itt jelennek meg, gondoltam, hogy ez nyilván így normális. Az pedig eszembe sem jutott, hogy házaljak a könyvvel, főképp, hogy miután nekik megmutattam, ők egyből igent mondtak. Nem ismerem a hierarchiakat, szeretnék ebből kimaradni. Ez persze egy idő után illúzió, de ezzel az ál-naivitásommal egy ideig tán még tartom magam. Egyszerre érdekel is ez a világ, de a játszmákból szeretnék kimaradni. Nyitott és érdeklődő akarok maradni ebben a közegben...

– *Novellákat is írsz...*

– Párhuzamosan a próza is érdekelt. Mivel nincs munkám, most regényt írok, aminek már csak az utolsó két- három fejezete hiányzik. Először Závada Pálnak küldtem el, nézze meg, tetszett neki. Ő kisregénynek hitte, de ez most elburjánzott. A Holmiban néhány fejezetet hoznak a közeljövőben, kiadót meg majd találok. Ez a regény

már közelebb áll a dokumentumfilmzéshez, társadalmi, illetve dokumentumregény. Amivel munkám során találkozom és elvétve meg tudtam csinálni filmen, az egységében kikerekedett, integrálódott bennem. Ismerős elemeket működtetek a szereplők és a történet szintjén is. Valóságos alakok a figurák, kivéve a főhős, aki bizonyos körülmények közül indul és nem is jut sokkal tovább ennél, bár sokkal többre érdemes. Mint ahogy minden ember, aki nem emberhez méltó körülmények között él.

– *A verseid nem illeszkednek a mostanában divatos travesztáló, rímes vonulatba, más formákat találtál magadban. Ez erre a regényre is igaz?*

– Igen, a könyvem sajátos stílusban íródik. A főhős beszél, aki nem íróember. Az ő hangján halljuk ezt a történetet. Ilyen értelemben ez új hang, és abból a szempontból is, ahogy a szöveget szerkesztem. Sok benne a valóságos élőbeszéd, idézetek emberektől, újságokból, dalszövegekből, tehát élet-szerű az anyag. A film itt is bejön, erős, éles vágásokkal dolgozom. A latin-amerikai szerzők munkáira jellemző ez a fajta kicsit tobzódó, hömpölygő, sodró szöveg. Valami történt, de nem akarom elkiabálni. Úgy érzem, valamit sikerült megfognom, ami fontos és érdekes lehet.

Karafiáth Orsolya
Fotó: Beck György

Bodor Pál (DIURNUS)

Az nemes polgárokrul

Vajon mi lappang Borsi-Kálmán Béla szövege alatt – már-már fenyegetően? Akárha földrengés előjele? Avagy csak a boldog várakozást érzem – mint hangpróbán, koncert előtt?

Különös, ha történelmi esszében a drámai mű feszültsége lepi meg az embert. Máskor meg: a részletek mámor. Hogy ez a mámor boldog-e – nem tudom. Netán inkább félelem, történelmi és írói frász attól, hogy valami egyszer végképp felborítja a hitelesnek hitt látszatot? Tehát talán önvédelemből oly előzékeny szerzőnk a tényekhez? Talán ezért a précieux idézőjelek? (A szó Bakos szótára szerint szenvelgő, szerintem és itt: pedáns, óvatos. Ezek az idéző- és egyéb jelek talán csak az ironia gyöngéd grimaszai, ráncai.)

Borsi-Kálmán Béla mintha irigyelné a kottairót: nem elég neki a klasszikus írásjel – legszívesebben interpretálná is, előadná szavait. Ezért a sok, pontos, halk dőlőbetűzés, a kommentáló, kántáló, zárójelbe tett felkiáltójel: mint holmi rendezői utasítások, színházi rádióközvetítésben halk narrátorszöveg, mely közli velünk, amit nem láthatunk, hogy a király a lanton játszó leány felé fordul kíváncsian, talán érzelmesen...

Dehogyan veszett el a lírikus a történetben! Ott bujkál az érzékeny esszéikben. Akárcsak a legelsőben (1984), amiről anno az *Élet és Irodalom*ban írtam, (1. „Az olvasás ihlete”, *Irodalmi napló, Magvető, 1988, 100-101. lap*), amikor a szerzőt még nem ismertem, s azt sem tudtam, azonos-e a Nagyvilág hasonnevű szerkesztőjével, műfordító- és esszéíróval. Aki akkor is tárgyilagos, okadatolt, ha nem mindegyik (tény) rokonszenves neki. Ha a múlt eseménytöredékeit *skurcban*, azaz a történelemben is

lámpalázasan követi.

Nem ő az első esszéista historikus, akinek a tudományon innen és túl (meg a tudományban is) van magánvéleménye, magánérzelme. A drámai feszültség tán épp onnan van, hogy sejteti és sejteti: a múlttól nem lehet megfellebbezhetetlen képünk. Legjobb munkáiban a nagy játék épp az, hogy ami habozásnak tűnik fel, arról nyomban kitetszik, hogy valójában megerősítés; ami kételyszerű, az csak szónoki kérdés: úgy szereti Klapka Györgyöt, hogy nem kíméli; úgy élvezi, diadallal, a valamikori magyar erősödést a (temesi) végeken is, hogy a polgárosodó (meg a romló) nemesek furcsa, sokszor idegen nevű keresztleveleit mulatva és szeretettel lobogtatja, és szakadatlanul mindenki igazát keresi. Népiékét-népiesekét, nemzeti urbánusokét és zsidókat, zsenikét és butákat. Mondat közben is szüntelenül árnyal, igazít, pontosít, olykor már idegesítően, akár a fotós, aki órákig állítja be a fényképezőgépet, de a tárgyat is állandóan igazítaná, mintha mintázná a tájat, az aktot, a portrét, mert kényesen vigyáz a hitelére. Akár a képről is lemond, ha aggályai hevesek.

Bár a szépiroi erejű történelemírásban a képzelet csak háttereket sugallhat, lehetséges magyarázatokat – ezek nélkül a pusztá tényeknek csekély az értelmük. Az elilant, színes dimenziók (Márai: térfogatok) nélkül ugyan mit érnek az adatok? Ismeretlen nyelv vak betűi. A valóság furcsaságai – de nem tudni, mely részének milyen alkatrészei.

BKB istenien tudja: a történet nem veti alá magát tételes logikáknak, morálunknak. Az öreg polgármester Klapka akkor is titkos jelentéseket írt a bécsi rendőrfőnököknek, ha ezt nem szeretjük. (És ha nem olvastuk a Harmonia caelestis javított kiadását.)

Könyve, mely mértéktartó, jó ízlésében is itt-ott egyenesen pikáns, meglepő, ízes, attól válik igazán vitairattá, hogy nem polemizál senkivel.

Fejtő Ferenc írja szép előszavában, hogy a kötet azért olvasandó, mert „eredeti hangon és eredeti módszerrel vizsgálja a magyar identitás-önszemlélet egyik alapvető problémáját: a polgárosodás- városiasodás, a korszerűsítés oly sokat vitatott tárgykörét”; én azonban még hozzátenném, hogy e 300 oldalas mű – a „Polgárosodott nemes vagy (meg)nemesedett polgár” – jelentős része talán meg sem születik, ha szerzőnk nem rendíti meg oly mélyen édesapja haldoklása, halála. Ez követelte meg érzelmileg is Temesvár múltképeinek átgondolását – és ugyanez szabadíthatta fel a fiú kamasz-vallomásait, amiket a jegyzetapparátusába rejtett. Pompás, bizarr, megható, ön-ironikus futballista-regény bujkál az apró betűs lábjegyzetvilágban, e rohanó-ziháló, megható, derűs, nosztalgikus és olykor szarkasztikus szövegben. A futballé, mint élet-utánczat vagy inkább lét-modellé, mint az esélyek megragadásának társasjátéka, a tehetség érvényesülésének és elgáncsolásának drámai helyzet-sorozata, cselekvés-pótlék a szobatudós-nak, a sértettség és félreismertség, a siker és fölfedezettség, a nem romló ifjúság és a férfias-kamaszos-gyerekes barátság színhelye.

Szerző előző műveiről sokan és érdekesen írtak. Idéznek Pippidi román akadémikus remek francia szövegéből szerzőnk a Columbia Press University gondozásában angolul kiadott munkájáról – legalább azt, amiben mélyen egyetértek vele: „*le livre ... se laisse lire comme un roman*” – (valóban: regényszerűen olvastatják magukat BKB könyvei) vagy ott, ahol a mű könyvészeti gazdagságáról szóló szavait hiú örömmel ismételném meg: a bibliográfia „*est tellement vaste que meme les specialistes roumain seront agrable-*

ment supris d'y retrouver des references a quelques travaux roumain plus anciens ignorés aujourd'hui”. Vagyis szerző olyan, régi román forrásokra is hivatkozik, amelyekről román kollégái már rég megfeledkeztek. Lobogtatnám Bíró Béla – a Kortársban közölt – esszéjét: ennél eredetibb, tömörebb írást szerzőnkől még nem olvastam.

S hozzátehetném, hogy BKB nagyobb lélegzetű-terjedelmű, gyermekkorom, ifjúkorom színhelye: Temesvár múltjáról írott csillogó műve („*A Bánság és Temesvár a századfordulón és az első világháború előestéjén*”) indokolja a nagyvonalú, gondos kiadó, a pécsi Jelenkor ötletét: a temesvári könyvbemutatót. Persze, másnak talán az „ideális asszimilánsról” szóló, egyébként Bíró Béla interjújából továbbépítkező fejezet lehet a kedvence, vagy a nacionalizmus és a magyar értelmiség 1989 és 1997 közötti – miről is? – viszonyáról, a népies-urbánus vitáról (többé-kevésbé „mai” olvasatban) szóló – és meg sem említettem még a nyitó tanulmányt, mely a polgári Franciaországot és a nemesi Magyarhont – mondhatni – összeveti.

A lényeg azonban ennyi: ízes, felfedező könyv, laikusoknak is.

(Borsi-Kálmán Béla: *Polgárosodott nemes – avagy (meg)nemesedett polgár*. Jelenkor, 2002)

A kis Faludy hányatott gyermekkorra

Regényes ítélet a XX. századról

„A város tele volt dilettánsokkal, rossz írókkal, deklasszálódott orosz arisztokratákkal és vén kujonokkal, akik itt aztán bátran kitálalhatták minden bűnüket és itt fojtották alkoholba és hasisba maradék agyukat.” A város, amelyről az iméntieket olvashattuk: a marokkói Tanger. Az idézet pedig Andrew Faludy *Apámat nem láttátok?* című könyvéből származik. Az apa a költő Faludy György, aki ifjúkorában arra vágyott, hogy legyen egy otthona az akkor még meglehetősen gyéren lakott Rózsadombon, hogy hetente néhányszor taníthasson a budapesti egyetemen, s időnként eljusson Párizsba és Rómába. Ehelyett a sors úgy hozta, hogy Faludy György lett a XX. század legkalandosabb életű magyar írója, a nagyvilág vándora. Szinte minden jelentősebb külföldi egyetemen tartott már előadásokat, s gyakorta költözött egyik földrészről a másikra, mielőtt hazatelepült volna Budapestre.

Egy korábbi interjújában mesélte: „Nyolcéves volt a fiam, amikor a feleségem meghalt. Nyomasztott a londoni ház, ahol együtt laktunk, úgyhogy elutaztunk egy időre Firenzébe, de rá kellett jönnöm, ez nem az a város, ahol a gyerekkel kettesben élhetünk. Firenzében nem lehetett mit kezdeni egy kislíval, nem hurcolhattam őt magammal az Uffizibe vagy a Pitti Képtárba. Az angolok ilyen helyekre nem viszik magukkal a csemetéiket. A fiú pedig angol volt, bár beszélt magyarul, rettentetesen kiejtéssel. Barátaim tanácsára átmentünk Máltára. A gyerek egy évből négy hónapot ott töltött, amikor szünideje volt az angol iskolában.”

Ez azonban csak egyetlen kis állomása Andrew Faludy gyermekkorának. Mint az *Apámat nem láttátok?* című könyvéből kiderül, nyolc- tizenéves kora között élt Londonban, Belmontban, Torontóban, Philadelphióban, majd Budapesten a Nemzetközi Intézet diákjaként, ahol külföldieket tanítottak hajdán magyar nyelvre. S akkor a rövidebb, vagy vakációs kiruccanásokat nem is említettük.

Hányattatásaira könyvében így

emlékezik: „Anyám halála óta szinte egyáltalán nem voltam képes tanulni. Nehézségeimet tovább tetézte az otthonlanság egyre elhatalmasodó érzése, ami abból fakadt, hogy sohasem tudhattam, hová lehet majd hazamenni a szünetekben, vagy ha apám eltűnt, hogy van-e hová mennem egyáltalán”.

A Vörösmarty téren az Ünnepi Könyvhét forgatagában mosolygós arcával fiatalembernek tetszik a középkorú férfi. Ha jól szemügyre vesszük, szokásosnál hosszabb hajviseletében, vonásaiban felfedezni a Faludy Györgyhez való hasonlóságot. Várja a dedikálásra vágyókat. Az egyik asszony iziben elolvassa a könyvbe rótt sorokat és meglepetten kiált fel:

– Ugyanazt a fordulatot használja, amelyet az édesapja: „Jó szívvel!”

– Megkérdeztem apámat, hogyan kell dedikálni. Ezt ajánlotta – hangzik a válasz, amelybe a bizonytalanság is belopózott.

Akcentussal beszél magyarul, olykor keresi a szavakat. Írásbeli megnyilatkozásaiban szívesebben használja az angolt. Könyvét is ezen a nyelven írta, s műfordító ültette át a szöveget magyarra.

Első kérdésem a regény ismeretében önként adódik:

– *Hogy választott magának hazát a számos ország közül, amelyben gyermekkorában megfordult?*

– Sajnos, egyik sem az igazi hazám. Világpolgár vagyok. Ez egy kicsit kellemetlen, mert az ember sohasem érzi: ez az a hely, ahová tartozom. Bárhová megyek, mindenhol idegennek számítok. Itt Budapesten is, mert nem tudok rendesen magyarul. Az angolt hiába beszélem helyesebben, mint a bennszülöttek, hiszen angol szépirodalmat tanítottok, ők külföldinek tekintenek. Érzik a különbözöttségemet. Jelenleg egy csúnya kis tengeri kikötőben, az angliai Portsmouth-ban élek a családommal, a tengerimalacommal és két tucatnyi nyulammal.

– *Édesapja miként fogadta a könyvet? Akár meg is bántódhatott volna bizonyos részleteken, hiszen ő minden bizonnyal a lehetőségeihez mérten a legjobban szerette volna elrendezni fia életét, de*

a visszaemlékezésekből kiderül, hogy Ön sokszor fájdalmasan élte meg azt a időszakot.

– Apám nevetett, amikor a könyvet olvasta. Azt hiszem, tetszett neki. De bizonyára ő is tudja, hogy ezeket az emlékeket könnyebb volt megírni vagy elolvasni, mint átélni. De amikor kiírtam magamból a fájdalmamat, egyből jobban éreztem magam. Én is mulattam, miközben megörökítettem a gyerekkoromat abban a montpelieri szobában, ahol írni szoktam. Tragikus és fájdalmas dolgokról csak humorral lehet beszélni.

– *A gyerekek zöme, az Önéhez hasonló vándor ifjúkor következtében zaklattott, elvesztett, depresszióssá vált volna, esetleg a bűnözés útjára tér. Hogyan tudta elkerülni ezeket a csapdákat?*

– A legszörnyűbb előzmények után sem kötelező senkinek a bűnözés útjára térni. Ez egyéni elhatározás kérdése. Egyébiránt én szerencsés voltam, az emberek segítettek nekem, különösen sokat tett az érdekében Eugene Heimler, aki hipnotikus képességekkel rendelkező pszichológus volt. Nézete szerint „mindenkinek megvan a maga Auschwitzta.” A koncentrációs tábor indította az elhatározásra, hogy jobba teszi a világot, segít az embereknek újra felépíteni az életüket, ahogyan ő is felépítette Auschwitz után a sajátját.

– *Hogyan jutott eszébe megírni gyermekora történetét, miből sejtette, hogy ez érdekélni fogja az embereket?*

– A barátaim kitaró nyaggatása nélkül sohasem mertem volna tollat ragadni. Martin Cafte és Paul Dean a kollégáim. Egyszer ültünk az iskolában és elmeséltem nekik a könyv kezdőepizódjává lett történetet, amelyben Big Jim, egy jól megtermett bumfordi fickó, aki nyilvánvalóan az evolúciós létra egy alacsonyabb fokán állott, szexuálisan zaklattott pár héttel a tizennyolcadik születésnapom előtt. Barátaim azt mondták, hogy ha ilyen történetim vannak, könyvbe kellene foglalnom a sztorikat. Hallgattam rájuk, így született az emlékezésszerű.

– *Életrajzi írásában vissza-visszatérő momentum, hogy amikor nagyon elkeseredett volt, elhagyottnak érezte magát, a könyvekhez menekült, olvasott.*

– Kedvenceim George Orwell és Evelyn Waugh. Gyerekkorom óta könyvekkel vagyok körülveve. Manapság, ha bemegyek egy lakásba, és ott nincsenek könyvek, rosszul érzem magam.

– *Versekkel sohasem próbálkozott?*

– Ifjúkoromban írtam pár költeményt, néhány még meg is jelent folyóiratokban, de hogy melyekben, azt nem árulom el, mert valaki még venné a fáradságot és megkeresné, elolvasná ezeket a verseket.

– *Szereti édesapja költeményeit?*

– Imádom a munkáit, főleg a költészetét. Az utókor fogja eldönteni, igazam van-e, de én úgy vélem, ő nemcsak magas életkora miatt tekinthető a XX. századi magyar költészet nagy öregjének, hanem műveinek esztétikai megítélése is erre indítja a közönséget. Abban a nehéz időszakban, amikor apám emigrációban élt, megszoktam, hogy műveinek angol fordítását forgassam. Azonban az a szerep az igazán jelentős, amelyet 1988-as hazatérése után játszott az átalakuló Magyarországon. Mostani írásai szinten éppolyan jók és fontosak, mint amelyeket az 1930-as években alkotott. Vagy a '40-es években. Vagy az '50-esekben...

– *Gyermekei ugyancsak irodalmi pályára készülnek?*

– A gyerekeim dislexiások, tehát olvasási nehézségekkel küszködnek. Ennek ellenére tizenkilenc éves Alexander fiam volt az egyik legfiatalabb diplomás Cambridge-ben. Talvány végzett egyház- és művészettörténet szakon. Tizenöt éves lányom, Emily is érdeklődik az irodalom iránt, nem tud tökéletesen olvasni, de a műveket kazettán hallgatja. Ő színművészettel foglalkozik és szívesen rajzol.

– *Lesz-e folytatása a most megjelent életrajzi műnek?*

– Soha, soha, soha. Jelenleg egy Európa-történetet írok. Ez a filozófikus regény egy férfi négy reinkarnációja révén mutatja be, hogy mennyi szörnyűségen ment át az emberiség a huszadik században.

Mátraházi Zsuzsa

Az ifjú Lin-csi vándorévei 3.

Közreadja: Sári László

Az elmúlt évek egyik legnagyobb könyvsikere volt a Magyar Könyvklub kiadásában megjelent *Reggeli beszélgetések Lin-csi apát kolostorában* című kötet, melyet a Kelet-kutató Sári László adott közre. A szerző a 9. században élt kínai buddhista mester – szerzeteseivel folytatott – beszélgetéseit idézte az egyik tanítvány, Su-la-ce szerzetes előadásában. Meghökkenítő kérdésvetések és válaszok könnyed, de hibátlan bölcséleti rendszert alkotó következtetések, állítások jellemzik Lin-csi beszélgetéseit, melyek mindig a lényegről folytak: a létezés és a boldogulás nagy kérdéseiről. A könyv azóta már német és cseh nyelven is olvasható.

Sári László közreadásában most az apát korábbi életét, gondolatait idéző szövegek közlését folytatjuk. Su-la-ce szerzetes az ifjú Lin-csi élményei közül azokat meséli, amelyek később híres Hou-to folyó parti kolostorának megalapításához vezették.

5.

Az ifjú Lin-csi nagyon komolyan és okosan úgy gondolta, hogy az ember akkor él helyesen, ha minden tevékenységével egyetlen fontos célt szolgál: jó alvását. Már aznap délután ki is próbálta hát a hosszú hajú tao barát tudományát. A majom órájában ismét belépett Álomország kapuján.

– Én vagyok a Csodálatos Ébredés Tündére. Innét nem messzire van otthonom a Nagy Üresség Árnyékbirodalmában, túl a Könnyhullató Bánat Tengerén, a Megszabadított Tavasz Hegyei közt, az Örök Illatok Barlangjaiban. Vezénylője vagyok a keleti szelek szárnyán utazó álmoknak, bírója az alvóknak, akiknek lelke azért száll fel álmukban az égbe, hogy visszatérve enyhítse a földi terhek kínját. A lélek otthona ez a világ. Idefent megpihen, jól érzi magát, aztán ha odalent jól fogadják, könnyűvé teszi a hosszú-hosszú Ég alatti utazást. Erre való a lélek titkos útja hozzám, erre való az alvás, az álmodás – világosította fel a Csodálatos Ébredés Tündére Lin-csit, alighogy betette a lábát mennyei birodalma kapuján. Lám, milyen nagy az Ég felelőssége az ember egész földi sorsa iránt!

– Ó, bárcsak mindig álmodhatnék, lakhatnék országokban! Bár vissza se kellene térnem az Ég alatti világba! – sóhajtott Lin-csi a tündérnek, de mindjárt elszégyellte magát telhetlensége miatt. – Először vagyok vendég szépséges birodalmában, máris arra kérem, fogadjon be örökre. Pedig de jó is lenne!

Miután túl a hegyeken, a Mennyei Tavasz Kapuján Lin-csi belépett a tündér palotájába, a bejáratnál nyomokban négy tündérlányka fogadta.

– Ők az én segítőttem. Boldog Álmodók Tündére, Szenvedélyes Álmodók Úrnője, Bánatos Álmodók Leánya, Vágyódás Álmainak Asszonya... – mutatta be az égi szépségeket Csodálatos Ébredés Tündére Lin-csinek. Könnyű tollruha volt rajtuk, vállaikról bő köntösujjak hullottak alá mint lótuszsziromok. Lépésük tánc volt, járásuk lebegés, s szelíd fény ömlött el körülöttük, mint amilyen az őszi Holdé.

– Ez a teafajta az Ezer Vörös Csepp nevet viseli. A Megszabadított Tavasz Hegyei közt a Diadalmas Szerelem Ligetében terem, leveleit csodavirágok és varázsfüvek reggeli harmatában főzzük. Ízleld meg, kérlek! – fordult Lin-csihez a tündér, miután asztalhoz ültette. Lin-csi belekortyolt a teába és hosszan elmerengve hallgatott.

– Tudom, arra gondolsz, hogy szívesen itt maradnál köztünk örökre – szólalt meg ismét a tündér. – Most velünk voltál, megismerted országunkat. De örökre még nem költözhetsz hozzánk. Mikor majd földi tested végképp leveted, ez a táj otthonod lehet. Addig nálunk csak vendég lehetsz, mikor álomba merülve tested odalent felejtetted. Ugye, érted? Látogass meg minket sokszor! – búcsúzott a Csodálatos Ébredés Tündére, és amikor ezt mondta, már távolodva integetett Lin-csi felé hófehér, hattyúnyak ívű karjával. Lin-csi pedig máris a földi világból, az ébredés küszöbéről tekintett vissza magára, amint az Égben a Diadalmas Szerelem Ligetében termett Ezer Vörös Csepp tea pompás levét izogátja.

6.

Egy nap a Hold igen jókedvében találta az ifjú Lin-csit. Szép, meleg este

volt. Olyan szép és olyan meleg, hogy a tó vizén a lótuszsziromok nem akartak becsukódni.

– Mi lelte az Ég alatti világot? Mi ez a lázas izgalom az élők között? Halak csobogása a tóban, vadak csapatai a parti bozótban, madárrajok az ég alján. Rovarok tízezrei szálldosnak tébolyultan a sötétben. Odalent a völgyben harsog a város, akár a legnagyobb ünnepen. Ilyenkor? A második őrőség kései órájában, amikor máskor lépés sem hallatszik az utcán? – tűnődött Lin-csi a felbolydult világ láttán, miközben ő maga is szokatlan izgalmat érzett a szívében.

Mindennek a tetejébe hirtelen egy egész sereg tao barát zúdult le mellette a hegyről a város irányába. Dönggették a gongjaikat, verték a dobjaikat, füstölőkkel, gyertyákkal, templomuk zászláival vonultak. Lin-csi félrehúzdott előlük, nemigen kedvelte őket. Régi mestereik tanításait gyakorta és tisztelettel idézte, ám ezeknek a szerzeteseknek a legtöbbje belegabalyodott a taoista tévtanba, semmi egyébre sincs gondja, mint életelixírek főzésére, cinóberlabdacok hevítésére.

– Hogyan remélhetik, hogy a föld sarában lelik meg az öröklét szerét? Hogy az anyag sötét belsejében fény gyúl, s beragyogja a szellem járatlan útjait? Végzetes tévedés a föld porában keresni az emberi létezés titkait! – bosszankodott Lin-csi már ifjú éveiben, amikor feltűntek előtte az Út eltévedt követői.

– Tudománynak nevezik elméjük rögeszmés erőfeszítését, mellyel a főzetek anyagait összeválogatják, számításait matematikának mondják, vegytanról és mechanikáról beszélnek, miközben labdacsaikat gyártják. Nincs olyan tudomány, mely a porból megalkothatná az öröklét varázsszerit! Nincs olyan tudomány, mely az Égbe röpíthetné a lelket!

Éfféléken töprengett Lin-csi, míg távolabbról követve a zajos tao szerzeteseket, a városba ért. Az asszonyok arca ragyogott a holdfényben, mintha olajjal kenték volna bőrüket. Pillantásukban a száz emberi érzés és a vágy ezer tüze együtt volt jelen. Aznap este lángban állt a világ, izzottak a szívek. Szép nyári este volt.

Szép volt a hegy és szép volt a tó, szép volt az ég és szép volt a Hold. És ez épp elég a gyönyörűséges izgalomhoz, a lélek túlpárti útjához.

– Mert a Szépség a világra nézve lényegesebb, mint a matematika vagy a vegytan, a mechanika vagy bármiféle tudomány – állapította meg magának Lin-csi, s aznap este nem is ment tovább abból a városból.

Határjáró, határsértő

Jónás Tamás költészetéről és cigányságról

Huszonkilenc éves, Ózdon született, Csermelyben, majd Szombathelyen nevelkedett, ma Budapesten él. Megjárta a miskolci gyermekváros, lakott különböző nevelőszülőnél. Fiatalon családot alapított. Korai lírájában és prózájában ezeket a szenvedéses időket idézte meg, de későbbi írásaira is meghatározó a személyes élmény. A legkülönbözőbb irodalmi folyóiratban publikál, szerkesztett cigánymeséket és irodalmi antológiát. Nemrég jelent meg második novelláskötete és nemsokára kint lesz negyedik verseskönyve is. Ösztől Esterházy Péter javaslatára Herder-ösztöndíjas-ként tanul Bécsben.

– Mikor kötöttél barátságot az irodalommal?

– Már gyerekként gondoltam rá: költő leszek. Már kisiskolásként is írtam, de igazából gimnáziumi magyartanárnom és férje fedeztek fel, mutattak be az irodalmat olvasó közönség előtt 17–18 évesen.

– Programozást tanultál, ha jól tudom, ez a foglalkozásod.

– Így van, ebből élek és tartom el a családom.

– Valahol azt nyilatkoztad, hogy szerinted a művészetek legnemesebbike a versírás.

– Nem a versírás, hanem a költészet. A versírás tanítható, a költészet nem. A költészet szerintem minden művészet veleje. Ha a költészet a lélek, akkor egyik teste a vers. Azért kezdtem el verset írni, mert ez volt a legegyszerűbb. Lehetett volna filozófia is, de azt nem lehet olyan korán elkezdni. A költészetben a dolgok mélyén rejlő szakralitást keresem. Ebben a mocskos, bűzös közegben, amiben élünk, ez az igazságra vezérlő ösvények egyike. S itt van előttünk, bárki ráléphet.

– Versesköteteid címei: „...ahogy a felusi vén kutakra zöld moha települ...”, *Nem magunknak, Bentlakás, és a legújabb, az Ó. Mélységek és magasságok, szenvedések és örömek sokféle formában. Kísérletező típus vagy?*

– A kötött formákat könnyű előállítani, szonettet vagy jambust bárki tud írni. Szabadverset, melyet a gondolatritmus visz előre, sokkal nehezebb összehozni. Ahhoz gondolatok is kellene. Persze lehet, sőt kell is olyan jó értelemben vett szórakoztató költészetet is művelni, mint amilyet például Varró Dani csinál. Ami fontos: mindkettőnk személyisége átcsúszkál a verseken: az övé harmonikusabb, az enyém ellentmondásokkal teli. Az eredeti kérdésre visszatérve: nem szeretek kísérle-

tezni, úgy értem, csak a formákkal, bár végigjártam a Szepes– Szerdahelyi-féle iskolát. Ott rejtőzik ez a szakmai tudás a köteteimben, bár nem sokan figyeltek fel erre, ami tulajdonképpen jó, hiszen ezek szerint sikerült élővé, természetessé tennem őket. Hajlok arra, hogy a verstestet másodlagosnak tartsam a tartalomhoz képest. Így, ha kell, a ritmus zökken és török.

– Többször megfogalmaztad: csak azt tudod megírni, amit érzel. Ettől válik hitelessé, amit írsz. Úgy kell érteni, hogy minden, amit írsz, önéletrajzi ihletésű?

– A pusztai fikciót nem tartom érdekesnek. Az irodalomban legnagyobb élményeim mindig a személyes jellegű írásokhoz kötődnek. Ez alkati kérdés. Ha mással próbálkozom is, előbb-utóbb átüt az egyéni élmény. Persze a dolgok általában nem úgy történnek meg, ha egyáltalán megtörténnék, ahogyan megfogalmazom őket. Semmi olyan nincs bennük azonban, ami ne történhetett volna meg. A szüleim szememre is vetették ezt a *Cigányidők* kisregényénél, meg a mostani novelláskötetem kapcsán. Szerintük nem voltam eléggé pontos. Tény, hogy a merevségig tárgyiasult költészet és a teljesen fikatív próza nekem nem megy.

– *A cigányság sorsával, életével, a cigány létfórmával elsősorban a prózai munkáid foglalkoznak, így a nemrég megjelent *Bánom, hogy a szolgád voltam* című prózagyűjtemény.*

– A *Cigányidők*ket azért kezdtem el prózában írni, mert versben nem tudtam megfogalmazni. Akik olvasták, azt mondták, inkább prózát írjak, mint verseket. Mások a versírókat látták tehetségesebbnek bennem. Nem is tudom. Kétségtelenül nehezebb jó prózát írni, mint jó verset. A legutóbbi prózákötetem anyaga nyolc év termése. Az írások, nem is mindig novellák,

de egymást támogatják. Volt, aki úgy találta, egy családrégény kezdő darabjai lehetnének. Egyszer lehet, hogy hozzáfogok. De nem tudom és nem akarom elkapkodni. Várad Szabolcs – ha valakit, őt tekintem mesteremnek – mondta egyszer, hogy a versírás-hoz szükséges a mindennapos maszatolás. Én a gondolataimban masztozok. Ugyan nem állandóan, de többnyire készenlétben vagyok, figyelek, rögzítek, és már csak a kész magot írom le. Többnyire számítógépen, csúnya az írásképem.

– *Prózagyűjteményed történeteinek egyik, ha nem a fő szervezője a szerzem, a szerelmi háromszögek kérdése.*

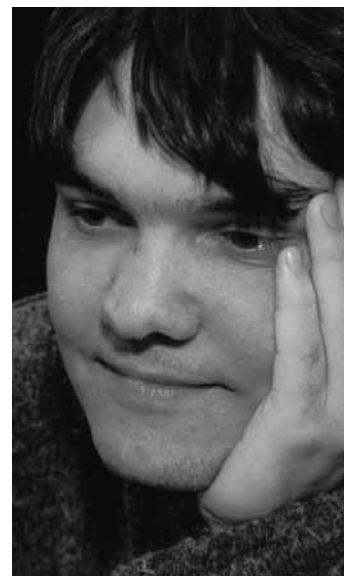
– Ez foglalkoztatott egy időben leginkább.

– *Tavaly a Noran kiadónál *Elmondom én címmel* megjelent egy multimédia-CD-d. Csaknem öt órán át mondd rajta verseidet, prózáidat. Saját honlapod van, és az interneten olyan közönséget fedeztél fel, és nyertél meg magadnak, akik nem feltétlenül tartoztak a kortárs irodalom szerelmesei közé. Hogyan?*

– Fontosnak tartom, hogy a költészet populáris legyen. Kell a közönség. Talán ezért is annyira személyes a versbeszédem (de nem csak ezért). Az olvasóközönséggel kapcsolatban épp elég negatív tapasztalatot szereztem: szüleim, családom és a kultúra, ahonnan jövök, például nem volt képesek dekódolni, befogadni a verseimet. Az elsődleges és legkívánatosabb közönségemről így le kellett mondanom. Ezt az úrt mások töltötték be. Az Internet révén megnyertem olyan embereket is, akik egyébként nem olvasnak verseket. Nem sokan vannak, hiszen nem tartozom a „trendi” vonulatokhoz, nem álltam be sehova, az „irodalomcsinálás” nem egzisztenciális, nem kenyérkereseti szükséglet számomra. Sohasem publikáltam kényszerből. A bennfentesség számomra különben is unalmas.

– *Nem veszel különösebben részt az irodalmi életben. De ez saját választás volt.*

– Nem olyan nehéz ám bekerülni ebbe az irodalmi körbe. Nem olyan zárt, amennyire mutatja magát. Felolvasóestekre például szívesen járnék (de inkább mégse teszem, egyelőre több a rossz élményem), mert szeretem magam mondani a verseimet. Nincsenek jó versmondóadottságaim, de jobban értelmezem őket, mint má-

sok. Főleg a középiskolásoknak szeretek felolvasni, ők nyitottak, hálás közönség. De nem tisztázott kérdés ez még bennem: van-e értelmük a felolvasásoknak.

– *Új versesköteted a Masszi Kiadónál jelenik meg a közeljövőben.*

– Ó lesz a címe. Sokkal többet sajnós nem tudok róla mondani. Talán csak annyit, hogy ez az első kötet, amivel elégedett vagyok.

– *A cigány művészek közül kit tekintesz példának?*

– Senkit. Furcsa hozzájuk a viszonyom. Beválogatnak ugyan minden antológiába (talán kötelességüknek érzik), van valami tekintélyem, de azt hiszem, nem szeretnek, sokszor kritizáltak őket. Nem azt a szerepet vállalom, amit ők. Az én szerepem, hogy osztorozzam őket. Hogy illene már a dolgokat szakmailag jobban megcsinálni. Hogy könyveik ne csak a pozitív diszkrimináció miatt jelenjenek meg. Ez ugyanis rengeteget árt. Bár az utóbbi időben felhagytam ezzel a kritikus– köldetessel, egyre inkább az emberre figyelek, nem a költőre, és embereket pedig már nem szeretném többé megbántani. Szívesen olvasom a cigány költőket, tulajdonképpen mindegyik irányzatot, nevetek szándékosan nem mondok. Tudom, hogy az írás sokuk számára kulturális biztonságot jelent. Én is a cigányság– nem-cigányság határán állok, az egyik kultúrából a másikba átlépni – legtöbbszörnek napi probléma ma is.

Szénási Zsófia

Bánom, hogy a szolgád voltam
Romano Kher-Cigányház,
305 oldal, 2000 Ft

AZ EURÓPA KÖNYVKIADÓ ÚJDONSÁGAIBÓL

Terry Brooks: Az ifjak (Shannara öröksége I.)

Ára: 2500 Ft

Allanon szelleme nyugtalan. Nagy baj van a Földön. Shadowenek garázdálkodnak és hajtanak mindent és mindenkit az uralmuk alá. A varázslás minden formája tilos, és halálbüntetést von maga után. Már csak Shannara örökösei, az ifjak állíthatják meg a romlást...

A fantasy műfaját kedvelők örömeire új, négykötetes ciklus indul Shannara öröksége címmel.

Nicholas Evans:

A füstlovag

Ára: 1900 Ft

A suttogó és a Csapda világhírű írójának új regénye fordulatos, szép és megható történet barátságról és szerelemről, hűségről és becsületről, három ember boldogságkereséséről...

Qiu Xiaolong: Egy vörös hős nő halála

Ára: kb. 2100 Ft

Az izgalmas krimiből egy különleges világ tárul az olvasó elé: a mai kínai magánélet, szokások, életfórmák, háborzongató szegénység és aranyifjúság, az ősi gondolkodásmód és nyugat-majmolás, az átalakulóban lévő mentalitás lebilincselő világa. A minden szempontból különleges könyv az Amerikában élő fiatal kínai író, Qiu Xiaolong (ejtsd: Csiu Hsziao-lung) első műve.

Stephen King:

Csontkollekción

Ára: kb. 1800 Ft

A kimeríthetetlen fantáziájú Stephen King vérfagyasztó történeteinek újabb kötete garantálja a Kedves Olvasó napi borzongásadagját.

Újra megjelenik:

Robert Merle: Állati elmék

Ára: 2200 Ft

Robert Merle: Majomabécé

Ára: 1980 Ft

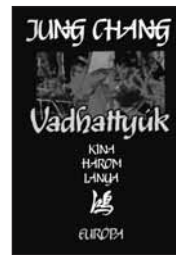
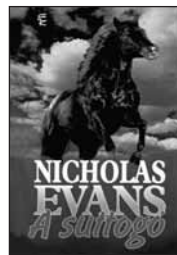
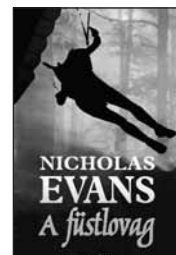
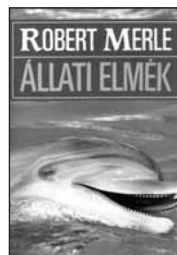
Nicholas Evans: A suttogó

Ára: 1700 Ft

Jung Chang: Vadhattyúk

Ára: 2500 Ft

Kellemes időtöltést, jó szórakozást kívánunk könyveinkkel!

Kiadványaink széles választéka megtalálható az Európa Könyvesházban (1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky u. 35. Telefon: 312-8210) és az Európa Könyvesboltban (1088 Budapest, József krt. 18. Telefon: 334-2112). A terjesztőket, viszonteladókat az Európa raktárház 1134 Budapest, Váci út 19. Telefon/fax: 320-9455) szolgálja ki. Friss információkért keresse a www.europakiado.hu honlapunkat!

Nyár, kaland – H-story

Különleges kalandozásra hívjuk!

Magunknak és külföldi barátainknak is beszerezhetjük azt a turisztikai könyvsorozatot, amelyet az Athenaeum 2000 Kiadó és a Viva Média Holding indított újjára – a H-story-t. A három különböző nyelven (magyarul, angolul és németül) megjelent négy kötet bemutatja az országot. A négy égtájat összekötő utak mentén, felfedi a mögöttük húzódó romokat, templomokat, gyógyvizű fürdőket (AUTÓVAL MAGYARORSZÁGON, DRIVING IN HUNGARY, MIT DEM AUTO DURCH UNGARN). Egy falat gasztronómiába sűrítve kiderül, milyen ételek juttatják a világ minden táján Magyarországot eszünkbe. Igazi hungarikum-gyűjtemény sok különleges recepttel dúsítva (KÓSTOLJA MEG MAGYARORSZÁGOT!, A TASTE OF HUNGARY, EIN KULINARISCHER FÜHRER DURCH UNGARN). Délibáb, szürke marha, aggteleki cseppkőbarlang és megannyi felfedezésre váró nemzeti park – ezek, A TERMÉSZET CSODÁI MAGYARORSZÁGON (TREASURE TREKKING, WUNDER DER NATUR IN UNGARN). Ha a barangolás után kicsit megpihenne vendégünk, vagy mi magunk, akkor MAGYARORSZÁG KINCSESHÁZAIBAN (HUNGARY'S TREASURY, SCHATZKAMMER UNGARN) tehetünk újabb felfedező utakat.

A magyar nyelvű kötetek ára 1990 Ft, az angol és német nyelvűeké 2490 Ft.

A köteteket keresse a könyvesboltokban, vagy a kiadóban:
1052 Budapest, Szervita tér 5.

VIVA
Média • Holding

Karády Viktorral beszélget Nádor Tamás

Adatsor, tények, felvételek, egyszóval a szakkutatás egzakt eszközeinek használója. S persze a bozzájuk társul, belőlük következő egybevetések, elemzések, objektív következtetések, vagyis a történeti szociológia általa becsült, követett módszertanának eredeti-elegáns alkalmazója, művelője. Oknyomozását nem csupán tudományának briliáns ismeretében és felismerésével, hanem interdiszciplináris kitekintéssel és társításokkal is dokumentálja. Hogy mindeme leírásait és értelmezéseit gyakran esszéköntösben adja közre, az már csak az élvezetes ráadás. Ha úgy tetszik: egy közép-európai gondolkodó szellemiségének fűszere, Budapesten is egy kis párizsi esprit.

– Közelmúltbeli könyveiben (Zsidóság Európában a modern korban; Önazonosítás, sorsválasztás; a Kozma Istvánnal közösen írt Név és nemzet) az objektívista társadalomtörténet-írás eszköztárát alkalmazza. Lehet-e egyáltalán másképp művelni ezt a tudományt? És mi szavatolja az óhajtott tárgyilagosságot?

– A Bourdieu-iskolából átvett kifejezés nemcsak az objektívításra törekvés óhajára utal; munkámban a tárgyiasság-tárgyilagosság érvényesülését egy módszertan alkalmazása szavatolja. Az így működő kutató nem szándékoktól, véleményektől, ideológiai vagy egyéb elkötelezettségektől vezéreltetve végzi elemzéseit, s jut el értelmezéseihez, hanem nagy tömegű, kvantifikált megfigyelésre, adatsorokra, tárgya körülményeire szükséges tényekre támaszkodva. S ezek ismeretében ír le fontosnak ítélt társadalmi folyamatokat. Ilyen értelemben még önnön beállítottóságától, véleményétől, a társadalomban elfoglalt helyétől is szinte függetlenül.

– Méribetűvé téve így az egyik embertudomány által vizsgált jelenségeket, nem közelít-e – mint más tudományokban – a társadalomtudós is óhatatlanul a természettudomány módszertanához, mérésmodjáihoz?

– Feltétlenül. Ám ez korántsem újdonság, hiszen a szociológiának és a vele közel egyidejűleg

született társadalomtörténetnek évszázados múltja van. Az előbbi lényegében a Durkheim-iskola létrejöttétől datálható, az utóbbi, ha úgy tetszik, az Annales- kör előzményeihez köthető. Az azonos nevű folyóirat ugyan csak 1929-ben indult, de a két diszciplína egymásra hatása már ekkortól kimutatható. Márpedig kutatási programjaik és tudományelméletük fő referenciáját a természettudományok adták, ezek objektivitás-fokát szerették volna elérni. Gondolván: a reáliák eljutottak a tárgyilagosság maximumáig. Amiben persze ma már sokan jogosan kételkednek.

– Több tudományág egybekapcsolásával, szintetikus megközelítéssel készített társadalomtörténeti vázlatot a modern kori európai zsidóságról, illetve a zsidó csoportazonosság magyarországi történelmi alakulásáról. Nélkülözhetetlen-e a szakmai mélyfúrások, mértéktelennek tűnő specializálódások időszakában az effajta munkához az interdiszciplinaritás?

– Kutatásaim valóban erősen kapcsolódnak a zsidóság jelenkori történetéhez. De valójában sosem ez a kizárólagos témám, hanem e tárgyban is a zsidóság helyzetét vizsgálom a modern, illetve modernizálódó társadalmakban. Nem szabad egy sajátos identitású csoportot környezetéből és társadalmi beágyazódott-

ságából kiragadva szemlélni. E felismerés pedig óhatatlanul igényli az interdiszciplináris megközelítést. Szociológusként magától értetődően figyelek témaköreim – a zsidóság, az elit-csoportok – alapvető demográfiai meghatározottságára, és erősen támaszkodom a társadalomstatisztikai és emberföldrajzi adatbázisokra is. (Az előbbi szerencsénkre a szocializmust megelőző kort tekintve Közép-Európában sokkal gazdagabb, mint Nyugaton.) A regionális különbségek figyelembe vétele természetes, hiszen minden társadalom tagozódása földrajzi és lakóhelyi tényezőkre is épül. De ez a fajta történeti szociológia, vagy társadalomtörténet, amelynek módszertanát alkalmazom, a francia hagyományban már régóta messzemenően együttműködött. Így számomra sosem volt kétséges, hogy tárgyaimat – amelyeknek egyik központi magva valóban a zsidóság – tudományágakat társító, egymást kiegészítő szemlélettel és módszerrel kell vizsgálnom.

– A zsidóság modern társadalomtörténetét már sokféle – szaktudományos, szépirodalmi, dokumentatív, emlékező – eszközzel számosan feldolgozták, leírták. Mit lát ön másképp, sajátosan, más távlatból, teljesebben?

– Munkáim egy része a modern európai társadalmak elitképzésével és -kiválasztásával foglalkozik. A zömük azonban a magyar modernizációval, s ezen belül is a zsidóság szerepével. A zsidóságra vonatkozó adatokat pedig nagy tömegű felvételi eredményekre alapozva – mindig környezetet alkotó más, elkülöníthető aggregátumok megfelelő adataival vetem össze. Különleges tekintettel az így kimutatható modernizációs egyenlőtlenségekre. Épp azon különbségek megvilágítását tekintem elsődlegesnek, amelyekre korábbi szaktudósok kevésbé figyeltek. (Vörös Károlynak a dualizmus korabeli legnagyobb budapesti adófizetőjével – voltaképpen a zsidó nagypolgársággal – foglalkozó markáns műve talán az egyetlen jelentős kivétel.)

– Sokan úgy vélték: a bolokauszt után kipusztult az antiszemitizmus, sőt, talán a tágabb értelemben vett

rasszizmus mértéke is csökken. Más-ként történt. Vajon miért?

– Említett társadalomtörténeti vázlatomnak külön fejezete tárgyalja a modern antiszemitizmus elméletét és gyakorlatát. Nevezetesen: az antiszemitizmus öngerjesztő és önmegvalósító jóslatát; a bűnbak szerepét; összefüggéseit a szimbolikus erőszakkal, a társadalmi hátránykompenzációval, a szakmai és rétegkonkurenciával, a politikai érdekkonfliktusokkal, az antikapitalizmussal, a romantikus nacionalizmussal, majd később a fajelmélettel. Azon magatartástípusokat igyekszem leírni, amelyek a modern antiszemitizmusnak is gyökereit alkotják. Vizsgálva természetesen ennek történelmi gyökereit is. A kríziseket az előzmények ugyan közvetlenül nem magyarázzák, csupán annak szükségleteit feltételezik. Elégséges feltételeket azonban nem lehet kimutatni. Legfontosabb ilyen tárgyú felismerésemnek azt tartom, hogy az okok nem a zsidóságban keresendők, hanem a nem zsidó társadalom bizonyos rétegeinek szükségleteiben. Ezekből a külvilág által konstruált igényekből következik a zsidóság ellen irányuló agresszió, kirekesztés, ördögi idegenkép, stigmatizáció. De persze másutt és más időkben a xenofóbia mások ellen is irányult és irányul. Az antiszemitizmus sem univerzális jelenség. (Számos országban nem volt ismeretes az a fajta hisztérikus zsidógyűlölet, amely sok helyen – nálunk is 1919 után – a kapitalista modernizációt kísérte.) Az antiszemitizmust tehát mindenképp történetileg és térségek szerint differenciáltan kell vizsgálni. Nyugat-Európában például ennek esetleges reneszánszát most sok körülmény gátolja, mások viszont elősegítik. A közel-keleti konfliktus miatt fellángoló Izrael-ellenesség bizonyos körökben antiszemita veszélyforrás is. Azonban az iszlám terrorizmustól való félelem sok helyütt még szélsőjobbboldaliakat is közelít a zsidósághoz. Ami a rasszizmus egyéb megnyilvánulásait illeti: ennek világszerte számos, gyakran tragikus következménye van. A szociológus csak a tényeket rögzítheti. Orvosság, sajnos, nincs a birtokában.

Ne higgyük, hogy a jelenség új. A digitális gondolkodás élt, él, élni fog, valószínűleg az emberiséggel egyidős, de pontos megnevezését, ezt a szellemes terminus technikumát valóban az informatika korának köszönhetjük. Én Mandur Lászlótól, a parlament alelnökétől hallottam: „ezek a digitális agyúak” – mondta valakikről. – Micsodák? – kérdeztem én meglepetten, és ő, minthogy mérnök és informatikai szakember civilben, megmagyarázta.

Tudod, mi a kettős számrendszer, kezdte, persze hogy tudom. Egy – kettő vagy ha akarod: fázis – nulla. Ezzel minden szám leírható, ezen alapul a komputer. A digitális agyú ember csak két lehetőséget ismer. Egy vagy kettő. Igen vagy nem. Fehér vagy fekete. Jó vagy rossz. Igaz vagy hamis. Tűz, víz. Aki nincs velünk, ellenünk van. Csakhogy a világ nem digitális.

De jópofa – örvendeztem én –, ez telitalálat! Persze, hogy pontosabb, mint a bunkó, az ostoba, a primitív... Digitális.

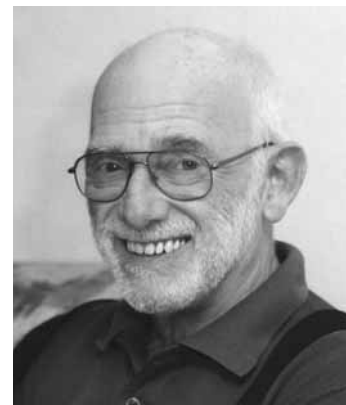
Apám, nem ismervén még a számítógépet, azt mondta az ilyenre: egykönnyű. Aki számára csak egyetlen könyv létezik, például a Korán. Vagy Marx Tőkéje. Vagy, igenis, a Biblia. Pedig apám mélyen vallásos ember volt, de tudta, hogy nem csak a Biblia érvényes, nem is szólva arról, hogy a Biblia nem egyetlen könyv. Hatvannyolc könyv-

ből áll Károli Gáspár szerkesztésében.

Pedig hát a kiindulópont zseniális. A legenda szerint Bar Kochba, a zsidó szabadságharcos kémeket küldött az ellenséghez. Elfogták, és kivágtatták a nyelvvel visszaküldték őket. Jó hecc lehetett. De Bar Kochba úgy tette föl a kémeknek a kérdést, hogy igennel

ezt az elektronika nyelvére: vagy van áram, vagy nincs. Más szóval: fázis – nulla. Ennyi az elmélet. A többi már a technikai kivitelezés, mérnökök s technikusok, hardverek és szoftverek dolga volt, és megszületett a számítógép.

Az emberiség már régen megtanult jelek, szimbólu-

Kertész Ákos Digitális elmék, digitális politikusok

vagy nemmel felelhetek rá. Bólogattak vagy rázták a fejüket. Ezernél több lovuk van? Bólogatás. Kétezer-nél több lovuk van? Fejrázás. Pillanatok alatt kiderült, hogy ezerhat-százhuszonkilenc lovuk van. Erre épült a barkochba-játék. Valaki gondol valamire, de csak igennel és nemmel felelhet. Na mi az? Elvont fogalom? Nem. Tárgy? Nem. Akkor élőlény. És ha élőlény, akkor állat? Nem. Ember? Él még? Meghalt? A képzelet szülötte? Aki jól kérdez, az a jó szoftveres, a programozó.

Neumann János azt találta ki, hogy az igen és nem válaszokat miképp lehet először a matematika nyelvére fordítani: egy – kettő; aztán mind-

mok segítségével kommunikálni. Ismerte a nyelvet. Ismerte a mesterséges jeleket. Füstjeleket, tűzjeleket, dobzókat, harsonát. Aztán fölfedezte a nyelv rögzítésének tudományát is: az írást. Később a nyomtatást. Aztán a távirót, a telefont, a rádiót, televíziót, az éterben terjedő elektromos hullámokat, mint információs jeleket. Már ismerték az önvezérlő automatikát, a kibernetikus rendszereket és a visszacsatolást. Mindent ahhoz, hogy a komputer működhesen és betölthesse a hivatását. A szövegszerkesztés, a háló: az internet már csak hab volt a tortán.

Na most kezdődött a baj. Az egész nyugati tudomány ed-

dig formális logikára épült, arra, hogy minden dolog csak önmagával azonos. Vagyis A, vagy A, vagy non-A, harmadik lehetőség nincs. Ez a logika nem ismeri azt a fogalmat, hogy: „is”. Ez a digitális logika, a komputer-logika, de a számítógép csak eszköz, nem a létezés modellje. Egy szám, amelynek őse a kőbalta!

A keleti filozófia jól tudja, hogy minden dolog egyszerre lehet önmaga és önmaga elentéte is. A kettes számrendszer, a vagy-vagy csak az elektronikában működik. A modern fizikai (akár a kvantummechanikai, akár a kozmológiai) a vegyi, biológiai (genetikai), szociológiai, pszichikai vagy politológiai mozgásformákban mindig az is-is logikája érvényesül. És akkor még nem beszélünk az ökoszisztémák egyensúlyáról és a világmindenség holisztikus megközelítésének a szükségességéről.

Fekete – fehér? Ugyan kérem! A spektrumon az árnyalatok és a rezgésszámok lehetősége végtelen!

Olvasnak a németek?

Az Európai Unió legnépesebb államában, Goethe, Thomas Mann és Günter Grass szülőföldjén emberek milliói sohasem vesznek kézbe újságot, könyvet. A közöny az elektromos olvasniival szemben még kézzel foghatóbb – de ezt egyelőre megmagyarázhatják a szakemberek az e-média viszonylagos újdonságával. Döbbenetes statisztika, hogy Németországban mintegy 4 millió (bel- és külföldi) analfabéta él. Az érme másik oldala, hogy az ezer lakosra jutó sajtótermékek tekintetében az öreg kontinensen

(Nagy-Britannia, Ausztria és Svájc mögött) a Német Szövetségi Köztársaság a negyedik hely, sőt az európai könyvgyártásban az NSZK-é az aranyérem. A legnagyobb forgalmú könyvkiadó a berlini székhelyű Bertelsmann Springer S+B Media, míg a „betű” kereskedelemben a hageni székhelyű Phönixé az első. Sikeresek a magyar szerzők is! Márai Sándor sokáig toplistás volt „A gyertyák csonkig égnek” című regényével, melynek színházi változatát április második feléig – két hónapon át – játszotta teltházzal

a Schlosspark Theater Berlinben. A boltokban Esterházy Péter, Kertész Imre és – a 2002 nyaráig DAAD ösztöndíjas – Parti-Nagy Lajos kötetei is megvásárolhatók. Túl a lipcsei Nemzetközi Könyvvásáron, hónapokkal a hagyományos őszi, frankfurti Buchmesse előtt egyre többen kongatják a vészharangot az NSZK-ban, hogy a polgárok leszoknak az olvasásról és az Internet „örület” is várat magára. Azért nagy üzlet még a munkanapokon utcára kerülő, átlagosan 26 milliós példányszámú újság és a hetente megjelenő 1-2 ezer (!) új könyv. Az európai internetezők egy negyede Németországban él. A német polgárok kö-

zel 30 milliós internetező tábora napjainkban már nem kell, hogy feltétlenül az újságos kioszkhoz, a könyvesbolthoz rohasszon, noha ennek társadalmi-egészségügyi (beszélgetés, séta, friss levegő – szóval, mint a kutyasétáltatás-kor...) hátránya is lehet! A papírszeretet persze a 21. században sem múlik el Goethe és Schiller hazájában: a „Harry Potter” – mániának hála, igen megugrott a gyermek- és ifjúsági irodalom iránti igény – a hamburgi Carlsen Verlag megötszörözthette forgalmát Joanna K. Rowling sikerének köszönhetően.

Mogyorósi Géza, Berlin

Egy „hazaáruló” hazafias regénye

■ Kaczér Illés nevét ma már legfeljebb a nagyon idős olvasók, vagy a huszadik század első felének magyar irodalmára szakosodott filológusok ismerik, de még velük is mesélik, hogy összetévesztik a másik Kaczér nevű íróval, Vilmosossal, A Toll című folyóirat kiadójával. Vajon mit követhetett el Kaczér Illés, hogy 1945 óta szó se essék róla? A Göncöl Kiadónak a *Ne félj szolgám, Jákob* megjelenésével egyszerre kellett felvállalnia az újrafelfedezés és a rehabilitálás misszióját, holott az író – szinte hihetetlen – kortársunk volt: 1980-ig élt és dolgozott.

A történet tulajdonképpen abszurd. „Hőse”, az író sosem állt a barikád ellenkező oldalán, holott a parancsolt feledés általában azoknak járt ki, akiket (többnyire önkényesen) ellenségnek lehetett minősíteni. Az ötvenes évek kultúrpolitikájának erre sosem esztétikai, mindig politikai okai voltak, ami a maga módján logikus is: hiszen ha a közepszerűség indokolta a mellőzést, a szocreál föltek íróinak nagy része mostoha sorsra jutott volna. Maradt tehát, mint legfőbb motiváció, a politika. Igen ám, de Kaczér Illés életútja így sem indokolja sorsát: ő 1918/19-ben, mint az értelmiségiek túlnyomó többsége, a forradalmak oldalára állt, a bukást követően pedig emiatt kényszerült emigrációba. Bécsben, Kolozsvárt és Pozsonyban, már ismert íróként, a baloldali sajtó munkatársa volt, zajos sikerű drámák szerzője, akinek nevét már 1916-ban híressé tette *Khafrit, az egyiptomi asszony* című regénye. Hogy az ún. „szlovenszkói” magyar irodalomban kikhez tartozott, arra nézve perdöntő lehet az engedékenységgel igazán nem vádolható Fábry Zoltánnak 1938-ban, a Korunkban kifejtett véleménye: szerinte Kaczér Illés meséi „nem ismernek hazugságot” s az író dicsősége, hogy évekkel korábbi írásain mit sem kellett változtatnia, az idő így is igazolta őket. 1936-

ban, egy pozsonyi kiadónál jelent meg Kaczér Illésnek az a műve, amely a nevét a határon túl is elismertté tette: *Ikongo nem hal meg* című regényét 14 nyelvre fordították le.

A mű témája, a mából visszatekintve elképesztő: egy afrikai néger fiúnak kell megtalálnia Amerikában a saját identitását és szembesülnie a fajgyűlölettel. Mi már tudjuk, hogy évtizedekkel később ez vált az amerikai próza egyik alapproblémájává, de Kaczér Illés ezt a harmincas évek közepén vette észre. A korabeli híradások arról is beszámolnak, hogy nem követte az egzotikus témát feldolgozó sikerhajászkok módszerét: ezzel szemben meghökkenítő alaposággal tanulmányozott afrikai törzsi szertartásokat, hiedelmeket, és nyelveket, hogy Ndzsangézi nevű hőse lelkivilágát hiteles alapokra építhesse. A regény csak a magyar szélsőjobboldal számára lett meglepetés – évekkel később. Akkor, amikor Csehszlovákia hitleri felszámolása után Kaczér már Londonban élt s egyik vezetője volt a csehszlovákiai magyarok antifasiszta szövetségének. Ekkor nyomban fölfedezte és céltáblájának választotta a nyilas és félnyilas sajtó. Az Egyedül Vagyunk bértollnoka 1943 november 5-ikén „leplezte le”, hogy egy bizonyos Aurora Könyvkiadó meg akarná jelentetni Kaczér Illés *Ikongóját*. Gúnyolódva idézi a hirdetést, mely szerint „Amerika e könyv hatása alatt szüntette meg a lincstörvényt, és az egész művelt világ a magyar irodalom egyik remekét ünnepli benne. Csak mi, szegény elmaradt magyarok nem értesültünk eddig *Ikongóról!*” Ezt persze legfeljebb a maga és tábora nevében mondhatta, mert az 1936-os kiadást a Nyugat, a Láthatár, a Korunk és más rangos folyóiratok öles cikkeiben méltatták. Más kérdés, hogy az Egyedül Vagyunk szerint ezek nem voltak igazi magyar orgánusok. Mint ahogy a

cikkíró azt is kikéri magának, hogy a regény írója „zsidó léte” a magyar irodalom részeként kezeltessek. Az Egyedül Vagyunknak sem esztétikai kifogásai voltak, amit azzal is elárult, hogy hosszú passzusokat idézett Kaczérék londoni kiáltványából, túrhetetlennek minősítette, hogy abban „egy becsületesen és valóban demokratikus Magyarország”-gal vállalt egyetértésről essék szó. A lap 1944. június 2-ikán újabb oldalvágást eresztett meg Kaczér felé, melyben Marschalkó Lajos az épp aktuális könyvégetési ceremónia indoklásaképp mesélte el, hogy volt idő, amikor valaki nem átalotta egy kollégium ifjúsági könyvtára számára megvenni „Benes sajtófőnökének, a hazaáruló Kaczér-Katz Illésnek *Ikongo nem hal meg* c. mélyszívű negerapoteozisát!” amely fércmű most, a szerző két drámájával együtt, ott végzi, ahová való: a Kolosváry-Borcsa Mihály által vezényelt papírzúzó malomban. Kaczér Illéssel tehát – legalábbis eleinte – semmi baja sem lehetett volna az új magyar demokráciának. Ő azonban Londonból nem tért haza, hanem Izraelben települt le, és semmi mással nem foglalkozott, csak négykötetes regényóriásával, melynek most az első két kötete jutott el hozzánk. Az, amelyik éppen fél évszázada, 1952-ben jelent meg Tel-Avivban. Aligha járunk messze az igazságtól, ha azt gondoljuk, egyedül a szerző állampolgárságával, ne szépiítsük, zsidó voltával volt a baja az ötvenes évek politikájának. Mert amúgy Kaczér Illés kifejezetten hazafias regényt írt, olyat, amely egyszerre képvisel egyfajta magyar és zsidó hazafiságot. A sztálini direktívák alapján azonban ellenséges politikai irányzatnak: cionizmusnak minősülhetett volna már a témaválasztása is, függetlenül attól, hogy miről szól és hogyan szól ez a regény. Pedig Kaczértól igencsak távol állt mindenféle formabontás vagy modern filozófiai teória, nem volt például egzisztencialista. Pontosan olyan hömpölygő, lassan araszolató, ízig-veéig realista regénymonstrumot alkotott, mint amilyeneket az ötvenes évek magyar kultúrpolitikája

kultivált. A mai olvasó elképedve figyel fel arra, hogy módszere, írástechnikája paradox módon Veres Péter trilógiájával, a Balogh család történetének több ezer oldalával rokonítható. Éppoly komótosan merül el a részletekben, éppoly ráérősen, nagyító alá helyezve vizsgálja és magyarázza el szereplői sorsát. Más kérdés, hogy ezt a párhuzamot Veres Péter kikérte volna magának, hiszen Kaczér Illés zsidókról ír, arról, hogyan vándorolt be a 19. század elején Magyarországra Sulem és családja, hogyan küszködött, nyomorgott, pergette egyhangú, kilátástalan hétköznapjait. Kaczér, éppúgy, mint amikor az *Ikongót* írta, sejtethetően alapos előtanulmányokat végzett és regényének történeti-néprajzi vonatkozásai valóban művének legidőállóbb rétegét alkotják. A *Ne félj szolgám, Jákob* etnográfusok és nyelvészek számára, gondolom, kimeríthetetlen forrásként fog szolgálni. Aki pedig a zsidóemancipációig vezető rögös út egyes fordulóira kíváncsi, azokat a részeket olvassa majd kiténtetett érdeklődéssel, melyekben von Gentz taktikázásainak és praktikáinak lehetünk tanúi. Hogy végül is milyen írás Kaczér Illés regénye? Jellemző már az is, hogy erre az 1952-ben írt könyvére pontosan ráillik Kardos Lászlónak az 1936-os *Ikongóról a Nyugat* 1937/4. számában megjelent, szigorú ellenére igazságos véleménye: „Valahogy le kellene fokozni ezt a regényt, megszünni, lefölni. Kevesebb szó kellene ide, kevesebb szín, kevesebb vér, kevesebb hő. Néhány biztosvonalú helyzetrajzban megmutatta az író, hogy nem a tehetsége hiányzik, csak az önfegyelme fogyatékos”.

Kaczér Illés:

Ne félj szolgám, Jákob
Göncöl Kiadó, Bp. 2002.
592 old., 2990 Ft

Írófaggató

Nádra Valéria megkérdezte

Kovács Zoltánt

KOVÁCS ZOLTÁN (1952) újságíró Budapesten született, az ELTE Jogtudományi szakán szerzett diplomát 1982-ben. Dolgozott üzemi lapnál, volt az Ifjúsági Magazin, a Magyar Ifjúság, 1987 óta pedig az Élet és Irodalom munkatársa, 1993 óta főszerkesztője. Könyvei: *Nem rubelel-számolású börcsög* (1993), *És újra hallgató* (1996), *Első oldal I-II. (Megyesi Gusztávval, Váncsa Istvánnal közösen, 1997, ill. 2001)*, *A színház csak ürügy – Keleti István utolsó ajándéka, (társzerkesztő Tarnói Gizellával, 1996)*, *Fiúk a bányában (társzerkesztő Tarnói Gizellával, 2000)*. *Munkásságát Opus-* (1994), *Aranyolló-* (1994), *Pro Literatura-* (1996), és *Pulitzer emlékdíjjal* (1998) ismerték el.

– *Az irodalmi riport virágzása talán a Kádár-kor utolsó éveire esett. Most, hogy (Megyesi Gusztávval közösen) kiadtak egy szigorúan rostált kötetnyit akkori irodalmi riportjaikból (Nyolcvanas évek), az olvasó összehasonlíthatja ezeket a pompás iróniával, mesélőkedvvel, néha novellába illő ábrázolókésszeggel megírt darabokat azzal, ami e műfajban manapság, kényszerűségből jogi, számszaki hivatkozásokkal, közgazdasági fejtegetésekkel alátámasztva, a várható perek elleni bebiztosításként megjelenik és őszintén szólva úgy látja: a mérleg a nyolcvanas évekbeli termék javára billen. Ön mint szerző és mint szerkesztő, nyilván töprengett már azon, miért változott meg ennyire az irodalmi riport?*

– Nem szívesen állítom szembe az oknyomozó riportot az irodalmi riporttal: mindkettő a valóság megközelítésének egy lehetséges változata. Nekünk, Megyesivel annak idején kezünkre játszott a sors. Tizenöt-húsz éve beosztott újságíróként szabadon jöttünk-mentünk az országban, heteket töltöttünk egy-egy helyszínen, és túlradt bennünk a közlési vágy. A tökéletes újságírói létállapot: mindent tudatni mindenkivel! A riporttal kelünk, és minden nap rövid volt. A műfaj maga, egyébként öszvérműfaj, amit a kádári körülmények kényszerítettek ki: egyrészt ezek is tényriportok, hiszen a magyar rögvalóságról szóltak, de mert védeni kellett az alanyokat a hatalom meghurcolásától, novellisztikus elemeket, helyenként, amennyire tehetszünk tőlük, szépirodai eszközöket kerestünk. A rendszerváltozás információömlése ezt a műfajt elsodorta. Lehet ezen sajnálkozni, de így van. Ami viszont akkoriban megszületett, az talán ma is érvényes, és élő szöveg maradt, ez

a könyv fogadtatásából megállapítható.

– *„Ebben az országban, ha egy társaság hatalomra jut, rövid időn belül önelégült lesz, kioktató, de legfőképpen pöffeszkedő, mint a pártállambeli középkáderek”. Az idézet egy 1990-es írásából való és azt igazolja, hogy amit sokan gorombaságnak hívnak, nem más, mint politikai tisztánlátás. Vajon öröme a publicistának, ha épp abban lesz igaza, amit ő maga a legjobban utál?*

– Nem szoktam újraolvasni írásaimat, ha ilyen előfordul, az véletlenszerű. Ilyen alkalmakkor azonban kénytelen vagyok látni, hogy írtam olyat, ami igazságtartalma mellett tűnhet gorombaságnak is. Az ember ezt többnyire kínjában teszi, amikor egy nehezen viselhető jelenség túl sokszor ismétlődik, ellene nem történik semmi, nyilvánvaló és folyamatos az igazságtalanság. Ilyenkor az ember kikel magából, és ezt persze rosszul teszi. Indulatból kizárólag hülyeséget lehet írni, s ha az ember érez ilyet magán, jobb, ha iszik egy fröccsöt és aznapra befejezi. A publicista örömét az adja, ha valami lényegeset észrevesz, és azt hideg fejjel, és dobogó szívvel, pontosan leírja és mások számára is érthető állapotban teszi közzé. Ha ez sikerül, lehet örülni.

– *Akárhogy nézzük is, eddigi munkásságának az írott szövegek mellett legimponálóbb része: az Élet és Irodalom megtartása, majd fölfejlésére a mostani, mindenki által figyelemmel kísért orgánummá. Ennek a lapnak Ön előtt Megyesi Gusztáv volt a főszerkesztője, aztán helyet cseréltek. Nem igen tudnék még egy példát arra, hogy hasonló helyzetben két tollforgató továbbra is jó barátja maradt volna egymásnak. Önök hogy csinálták?*

– Az imponáló, az túlzás. A rendszerváltás előtt, a korabeli lapok között elsőként, lényeges változások történtek az ÉS-ben, amit nem részletezek, mert az akkori távozók tőlem eltérően értékelik azt, s nincs lehetőségük itt azonnali ellenvéleményt mondani. Tény, hogy mi, addigi beosztottak vettük át a lap irányítását, ám rövidesen számos pénzügyi és politikai nehézséggel találtuk magunkat szembe. Muszáj volt valamiképp megosztani a terheket, másfél év után cseréltünk Megyesivel. Váncsa sem korábban, sem később nem vállalt főszerkesztést, ma pedig a kérdés nincs napirenden. Tehát nem fúrás történt, hanem egy korrekt megállapodás. A lap ezeket az éveket megsínylette, 1993 telén volt a mélypont, amikor 8600 nyomott példányával a megszűnés határára került. Az év végén, de főleg 1994-ben teljes átszervezés történt, a korábbi társaságból Szikszai Károllyal együtt négyen maradtunk. Akkor egy mai fejjel már-már alig

érthető, de végül is nyerőnek bizonyult döntéssel tizenhat oldalról huszonnégyre emeltük a lap felületét, és olyan munkatársakat kértünk fel, akik a magyar sajtó legjobbjai, csak akkoriban különböző okok miatt nem volt nekik tetsző munkájuk. Szinte egy időben került a laphoz Tarnói Gizella, aki szerkesztői munkája mellett nagyon sokat tett a lap általános stabilizálásáért, aztán Dérczy Péter és Károlyi Csaba. További egy-két év alatt kialakult egy hittel és határozott elképzelésekkel dolgozó szerkesztőség: jöttek a Narancstól, jött Csuha István, Petőcz György, legvégül Rádai Eszter. Ma piacilag stabil lap az ÉS, példányszámunk huszonötezer körüli. A szerkesztőség működési alapja a rovatszerkesztők teljes önállósága, az én kompetenciám szigorúan addig tart, amíg fölkerék valakit a szerkesztésre.

– *Köztudomású, hogy a lapnak szinte folyamatosan vannak csatái, nyert és veszített ütközetei. Ezekben gyakran az Ön vitriolos, a nyomdafesték tűrés határát épp csak át nem lépő publicisztikai írásai játsszák a főszerepet. Hogy lehet ilyen örökös feszültségben írni és egy műhelyt irányítani? Legalább olyan erősen, mint az ellenséges indulatokat, érez-e a szolidaritást azok részéről, akik szeretik a lapot?*

– Az ÉS közéleti és irodalmi lap, magától értendő, hogy vállalja a közéleti vitákat és konfrontációkat. Nem olyan nehéz az effajta gyűrődést bírni: azt például sokkalta nehezebb elviselni, ha az ember úgy érzi, lényeges ügyben nem vállalta a kellemetlenséget, hanem inkább hallgatott. Látja, az feszültségforrás.

– *Nemsokára (szeptemberben) ötven éves lesz. Gondol-e arra, hogy riportok, cikkek, glosszák után, mellett, közben írjon egyszer egy hosszabb, összefüggő munkát is – például amolyan memoárfélet, amely – talán – az ÉS-nek is egyfajta életrajza lehetne?*

– Nem gondoltam. Újságíró vagyok, a memoár pedig némiképp írói műfaj. Nem szeretnék kilépni az újságírói keretek közül, talán majd más. Végül is ezt a lapot sokan csinálják, nem volna jó csak az én nevemhez kötni. Nem is az enyém, legföljebb az életem.

Az Ünnepi Könyvhét nem kelően méltányolt eseménye – holott ujjongani kellett volna –, hogy (hivatalos listára is véve, a jelentőséget így is hangsúlyozva) napvilágot látott Arisztophanész vígjátékainak és Molière összes drámájának gyűjteménye. Az *Osiris Klasszikusok* sorozata (sorozatszerkesztő: Domokos Mátyas) az eddig gyakorlatilag egyeduralgoló líra területéről a dráma terepére is kiterjeszkedett. A könyvfolyam a közelmúltban egyébként is megújult, friss köntöst öltött. Eddig is vonzó és praktikus volt, most szép és tekintélyes lett (ha a szemem nem csal, könyvtervező neve nem szerepelt és nem szerepel a köteteken).

Elsősorban a sűrű Molière- és a sokkal ritkább Arisztophanész-beutatókra készülő színházi szakemberek tapasztalhatták, ám a komolyabb érdeklődésű diákok, az igényesebb olvasók is tudhatták: a kötelező olvasmányok körébe tartozó darabok kiadásain kívül nagyon nehéz hozzáférni a két remekíró „eldugottabb” alkotásaihoz. Sem egyiküktől, sem másiktól majdhogynem fél évszázada nem jelent meg hiánytalan korpusz! Természetes tehát, hogy az *Arisztophanész vígjátékai* szerkesztését és jegyzetelését végző *Bolonyai Gábornak* és a *Molière összes drámái I-II.* szerkesztését vállaló, a jegyzetelést *Süpek Ottó* egykori munkája alapján folytató *Lackfi Jánosnak* bőségesen akadt szerkesztésbeli dilemmája és filológiai tennivalója. Két, tulajdonképp rokon monumentalitású (vígjátéki) életművel találták magukat szemben, ám a kettő egészen más szemléleti és szövegállapottal, textusként más-más jelenbeli életet élve illeszkedik a hazai fordításhagyományba. Nem választottak, valószínűleg nem is választhattak azonos megoldást a közrebecsátásban. Már az önmagában beszédes, hogy Bolonyai szerkesztői előszóval indítja a 864 oldalt, a jegyzeteket lapaljon futtatja, utószóként *Kövendi Dénes* 1968-as, mindmáig helytálló tanulmányát nyújtja, végül *Névmutatóval* segíti az olvasó eligazodását. Lackfi viszont úgy látja jónak,

ha az érdeklődő mindjárt rálapozhat a kevésbé ismert *A pipogya férj* című bohózat dialógusaira, aztán a kötet végén jegyzeteket kap tizenhat (különböző terjedelmű és fajsúlyú) műhöz, majd ugyanez ismétlődik a tizenhét darabot tartalmazó második kötetben (ez összesen vagy 1900 oldal), s csak a legeslegvégén, a szerkesztői utószóból derül ki a szövegek (pontosabban a magyarítások) kiválasztásának elve, magyarázata.

Könnyen belátható, hogy a két nagy mű gondozója miért került eltérő szakmai helyzetbe. Arisztophanész valamennyi vígjátékát *Arany János* klasszikussá kanonizálódott fordításában kapjuk. Nem kizárt, hogy az *Osiris* új kiadása jóval többet értekezhetne ennek a heroikus, nagyszerű – és sokszorosan problematikus átültetésnek a mai tudományos megítéléséről, továbbá például a *Devecseri Gábor* és *Révay József* készítette fordítások becséről, publikálási (és színházi, játsszói) esélyeiről. Arany Shakespeare-fordításai közül a *Szentivánéji álom* szöveg-egyeduralma a legutóbbi két évtizedben (a teátrumokban, de néha az iskolákban is) megszűnt, számos figyelemre méltó új tolmácsolás keletkezett. A *Hamlet* magyar textusa olyannyira magyar remekké lett, hogy ennek „szentségét” nehezebben kezdte ki az idő és a virtus – nem is kikezdecsről, hanem új nekirugaszkodásról van szó –, de e sorokat is elérte az átigazítás is, az újrafordítás is. Nem lógna ki Arany Shakespeare-fordításai sorából a *János király* sem, ha egy kicsit gyakrabban tűznék műsorra.

Mindent egybevetve: az Arisztophanész-kötettel lényegében egy Arany-kötet jelent meg. Alapmű és fordítása (a tradíció és az érték folytán): egy. Tehát Bolonyai számára nem az merült fel kérdésként, hogy válogasson-e a magyarítások között, Arany nyilván még így is megmaradó túlsúlyával egy „vegyes” szövegszövetet hozva létre, vagy – ebben lenne a távlat – mai műfordítókat kérjen fel új fordítások megalkotására. Neki Arany Arisztophanészét kellett korszerű állapotba hoznia, a szövegkiadás összes írott és íratlan

(akadémiai) szabályát betartva és gyümölcsöztetve. Ráadásul olyan opuszok esetében, amelyeknek a kinyomatásától maga Arany kívánt elzárkózni, önmagával elégedetlenkedve. Bolonyai Gábor mesterien – tipográfiailag és logikailag is mintaszerűen – elvégzett munkája ezért a jegyzetelés jegyzetelésével él: Arany eredeti jegyzeteit színezi a fordításvariáció, a magyarázat stb. eszközeivel (a komédiák sorrendjének, a sorok számolásának, a dramaturgiai beosztásnak a szigorú tudományos kérdéseiről és fegyvertényéről most nem szólnunk).

Csakhogy: az alapkérdést mindez nem oldhatja fel. A „szemérmes”, bölcs, olvasóit és korát jól ismerő Arany ugyanis az „őskomédia” és az antik élet a szövegben megnyilvánuló „rút oldalait” a magyar népnyelv vaskosságára építő, mégis stilizált-lefedett módon finomította, vagyis az új jegyzetek a fordítás szövegén kívül mintegy rekonstruálni kénytelenek Arisztophanész szellemének és stílusának esztétikus drasztikumát, drasztikus esztétikumát. Perspektívikusan valószínűleg csakis az Arisztophanész-oeuvre teljes újrafordítása lehet megoldás – versengő párhuzamként Arany örökbecsű magyar Arisztophanészével.

Lackfi a harminchárom Molière-darab megjelenítéséhez tizen-négy fordító magyar változatait használta. *Devecseri Gábor*, *Illés Endre*, *Illyés Gyula*, *Kálnoky László*, *Karinthy Ferenc*, *Kormos István*, *Lackfi János*, *Nemes Nagy Ágnes*, *Pődör László*, *Réz Ádám*, *Rónay György*, *Szabó Lőrinc*, *Vas István*, *Weöres Sándor*: mondhatni, csupa nagy név, noha Molière-t illetően nem egészen azonos autentikussággal. Lackfi is előzményekre építve, egyben szuverén felkészültséggel, tennivalóját következetesen átgondolva állította össze, látta el apparátussal gyűjteményét. Sajátságos módon a sok fordító sok közelítésmódja ellenére a magyar Molière-nek is akadnak olyan nyelvi állandói, mint Arany fordításbeszédének. Bizonyos nyelvi rétegek bizonyos színeinek átadása – a szerkesztő szerint is – olyan textusbeli siklásokkal történik, amelyek már-már hamis képet adnak az eredeti (szociális) koloritjáról.

Feltűnhet, hogy a nemrégiben több Molière-darabot is színházi

felkérésre újrafordító, fordításait kötetben is közlő *Petri György* nem jutott a „csapatba”. Szövegeit Lackfi „adaptációknak”, a tartalmi hűség ellenére is túlzottan elrugaszkodó formájú (és talán túl drasztikus?) „kísérleteknek” ítéli. Kis túlzással: ami Aranyak mára erőnye lett (részletek kihagyása, „elszámozás”, erőteljes fordítói beavatkozás stb.), az Petrinek még terhe. Úgy vélem, ekkora tömegű kettős kötet legalább azt elbírt volna, hogy a jegyzetekben egy-egy kis jelenet Petri-féle variációja is felbukkanjon. Sőt, éppen az utószó említette kérdések folytán akár például *Dandin György Duda Gyuri* című, híres, *Hont Ferenc* és *Major Tamás* készítette magyarázatsából, máskor a jegyzetek említette „ős-” és egyéb fordításokból is jöhetett volna egy csipetnyi. Ám így is *evő!* a jelentékeny elődkiadásoktól inspirált, mostantól viszont alapkiadásoknak számító drámagyűjteményeknek.

A Pécsi Országos Színházi Találkozó, a POSZT kapcsán a *Jelenkor* című folyóirat ismét a dráma és a színház szolgálatába állította idei 7. számát. Minden indoklás nélkül e helyütt *Kőrösi Zoltán* és *Forgách András* szövegeire hívom fel a figyelmet. A *Színház* című folyóirat júliusi számában pedig ezúttal is található drámamelléklet, *Győrei Zsolt* és *Schlachtovszky Csaba Bem*, a *debreceni gács* című műve, „magyarított szomorújáték Shakespeare Vilmos Othellója nyomán”. A saját parodisztikus kritikai és nyelvi közegeben kissé „túlfürdő” mű személyeiről sokat elmondanak a nevek: Sokuth Alajos, Csészényi Esteván, Tasziló Mihály, Pető Pál, Torda Rigó, Csészényi Etelka, Szendei Júnia, fátylások, katonák, mások... Bem a végén így ágál, „nőtől s örömtől özevgyen”: „Unom már e nemzetet, ki magát mami nem szűnik soha! Aleppóban ajánlottak egy basai állást... Törökké leszek, és az állást elfogadom...” Jópofa darab ez, a Kossuth-bicentenárius és a *Hidember* évében. Csak legyen, aki előadja. Ha más nem, akkor (a főbb szerepekben) Győrei és Schlachtovszky, akiknek még a mostaninál is ifjabb korukban volt erejük, idejük, diákszínházi vénájuk és groteszk színházi látomásuk a saját specifikus kanavázaik megjelenítésére.

Nyáron végre van idő „vastagabb”
könyveket is olvasni

A Helikon kiadó ajánlata

Újra kapható Márai Sándor Csutorája

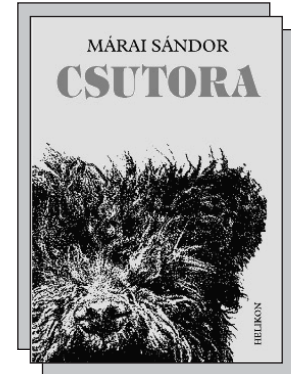
„Óvatosság, olvasó! Kutyatörténet következik...

Talán kötelességmulasztás kutyáról írni...

Annyi sürgős, halaszthatatlan mondanivaló lenne
az emberrel kapcsolatban...

A világban komor próféták járnak, akik másféle kötelességre
intik mostanában az írókat, mint kutyaregényre...

De talán, ha nagyon odafigyel a kutyára,
megtud az emberről is valamit...” (Márai Sándor)

A könyvek megrendelhetők a Helikon Kiadónál (1053 Budapest, Papnövelde utca 8.),
telefonon Varga Istvánnál a 317-4987-es számon, vagy a 317-4967-es faxon, valamint
megvásárolhatók a Helikon Könyvesházban: Budapest, VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37.

Libri sikerlista

2002. június 28–július 8.

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

SZÉPIRODALOM	ISMERETTERJESZTŐ	GYERMEK, IFJÚSÁGI
1. Rácz Zsuzsa: Állítsátok meg Teréz anyut! Bestline Kft.	1. Debreczeni József: Orbán Viktor Osiris Kiadó	1. Sachar, Louis: David nem hagyja magát Animus Kiadó
2. Esterházy Péter: Javított kiadás Magvető Könyvkiadó	2. Bóta Gábor (szerk.): Hofi Hungalibri Könyvkiadó	2. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk Móra Ferenc Könyvkiadó
3. Vámos Miklós: Öt kis regény Ab Ovo Kiadó	3. Horvátország Cartographia Kft.	3. Curtis, Christopher Paul: Bud vagyok, uram! Animus Kiadó
4. Esterházy Péter: Harmonia caelestis Magvető Könyvkiadó	4. N. Kósa Judit–Szabolyák Péter: Föld alatti Buda Városháza	4. Kästner, Erich: A két Lotti Móra Ferenc Könyvkiadó
5. Márai Sándor: A gyertyák csonkig égnek Helikon Kiadó	5. Kopátsy Sándor: Az Orbán jelenség C.E.T. Belvárosi Kiadó	5. Rowling, J. K.: Harry Potter I–IV. Animus Kiadó
6. Márai Sándor: Füveskönyv Helikon Kiadó	6. Wagner, Beatrice-Liebke, Frank dr.: Vércsoport-diéta Alexandra Kiadó	6. Kincs a százboldas Pagonyban Tóth Könyvkereskedés
7. Závada Pál: Milota Magvető Könyvkiadó	7. Hankiss Elemér: Új diagnózisok Osiris Kiadó	7. Sachar, Louis: Laura titkos társasága Animus Kiadó
8. Tolkien, J. R. R.: A szilmarilok Európa Könyvkiadó	8. Chopra, Deepak: A szeretet útján Édesvíz Kiadó	8. Fekete István: Vuk Móra Ferenc Könyvkiadó
9. Vonnegut, Kurt: Virágvasárnap Maecenas Könyvek	9. Havas Henrik: Pro domo – avagy fejezetek a '80-as évek sajtótitkaiból Alexandra Kiadó	9. Sachar, Louis: Bradley, az osztály réme Animus Kiadó
10. Márai Sándor: Bébi vagy az első szerelem – A nővér Helikon Kiadó		10. Nöstlinger, Christine: A cseregyerek Animus Kiadó

A FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZ SIKERLISTÁJA

2002. július 8.

Ismeretterjesztő:

1. **Révai Új Lexikona 9.** Babits Kiadó
2. Debreczeni József: **Orbán Viktor** Osiris Kiadó
3. Balogh–Bóta: **Hofi** Hungalibri Könyvkiadó
4. Solomon, Muriel: **Nehéz főnökök, nehéz kollégák** HVG
5. Romsics Ignác (szerk.): **Mítoszok, legendák, tévhitek a 20. századi magyar történelemről** Osiris Kiadó
6. Nagy Bandó András: **András könyve – fordított teremtés** Alexandra Kiadó
7. **Budapest 1900–2000.** Vince Könyvkiadó
8. Deákné B. Katalin: **Neked is lehet jobb jegyed!** Deák és Tsa
9. Szilágyi Gyula: **Júlia és Júlia** Magyar Könyvklub
10. Csányi Vilmos: **Kis etológia** Kossuth Könyvkiadó

Szépirodalom:

1. Esterházy Péter: **Javított kiadás** Magvető Könyvkiadó
2. Rácz Zsuzsa: **Állítsátok meg Terézanyut!** Bestline Kiadó
3. Esterházy Péter: **Harmonia caelestis** Magvető Könyvkiadó
4. Vámos Miklós: **Öt kis regény** Ab Ovo Könyvkiadó
5. Márai Sándor: **A gyertyák csonkig égnek** Helikon Könyvkiadó
6. Kepes András: **Könyvjelző** Park Kiadó
7. Petőcz András: **Egykor volt házibaratáink** Magyar Könyvklub
8. Vonnegut, Kurt: **Virágvasárnap** Maecenas Kiadó
9. Leslie L. Lawrence: **Csöd** Gesta Kiadó
10. Rakovszky Zsuzsa: **A kígyó árnyékában** Magvető Könyvkiadó

Ifjúsági:

1. Miler-Doskocilová: **A vakond és a nyuszimama** Helikon Könyvkiadó
2. Sachar, Louis: **David nem hagyja magát** Animus Kiadó
3. Lázár Ervin: **A manógyár** Osiris Kiadó
4. Szutyejev: **Vidám mesék** Móra Ferenc Könyvkiadó
5. Travers, P.L.: **A csudálatos Mary kinyitja az ajtót** Ciceró Kiadó
6. De Saint-Exupéry, Antoine: **A kis herceg** Móra Ferenc Könyvkiadó
7. Tolkien, J. R. R.: **A Babó** Ciceró Kiadó
8. Ende, Michael: **Momo** Móra Ferenc Könyvkiadó
9. Kästner, Erich: **A két Lotti** Móra Ferenc Könyvkiadó
10. Swift, Jonathan: **Gulliver utazásai** Európa Könyvkiadó

PARNASSZUS ANTIKVÁRIUM

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 50. Tel./fax: 311-6049

vásárol régi könyveket, könyvtárakat, műfaji, tartalmi, időbeli kötöttségtől mentesen, ám válogatva.

„Mindenfélét, de nem mindent”

Előzetes telefonos egyeztetés alapján díjtalan kiszállítás, szállítás.

Minden könyv egy helyen! TANKÖNYVCENTRUM a Kódex Könyvruházban

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)

Telefon: 331-0126, 331-0127

Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes választékával várjuk kedves vásárlóinkat.

Minden könyvet egy helyről!

2002. augusztus 1–31. között

Tóth Imre: Palimpszeszt című művét

50 % árengedménnyel vásárolhatja meg kiadónkban, vagy megrendelheti postai utánvétellel az alábbi címen.

A könyv ára 3500 Ft helyett 1750 Ft.

TYPOTEX

1024 Budapest, Retek u. 33-35.
Tel./fax: 316-3759, www.typotex.hu

10 éves könyvkereskedelmi tapasztalattal,
alapfokú angolnyelvtudással
és boltmenedzseri képzéssel

ÁLLÁST KERESÉK TELJES- VAGY RÉSZMUNKAI DÖBEN.

T: 321-5956

A Kairosz Kiadó új könyvei

Kiszely Gábor
Eltető
392 oldal, fűzve, 2900 Ft

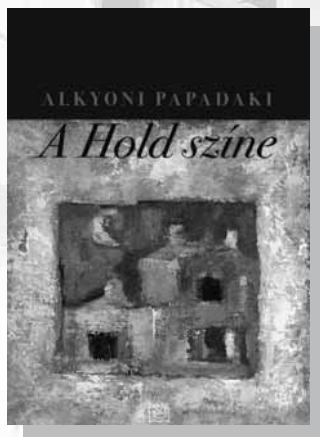
Sötét fenyő-árny
– 276 japán haiku
Ford.: Kulcsár F. Imre,
88 oldal, kötve, 1700 Ft

Szerb Antal emlékezete
Akitől ellopták az időt
2. javított kiadás, szerk.
Wagner Tibor 472 oldal,
kartonált, 3800 Ft

Usztics Mátyás
Isten tenyerén
210 oldal, fűzve, 1980 Ft

Görögország szerelmeseinek:

Alkyoni Papadaki
A Hold színe
148 oldal, kartonált, 1680 Ft

A szerző Görögországban ismert és elismert író, jelen könyve, amely hazájában öt kiadást megért, a görög irodalmi akadémia nagydíját nyerte el. A mű fájdalmasan szép történet a szegénységről és a szeretetről.

A legnagyobb választék
A LÍRA ÉS LANT RT. BOLTJAIBAN
Internet: www.lira.hu, E-mail: lira@lira.hu

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK
1072 Budapest, Rákóczi út 14.
Telefon: 268-1103, fax: 267-9789
4026 Debrecen, Hunyadi u. 8-10.
Telefon: 52/ 322-237, fax: 52/416-091
3530 Miskolc, Széchenyi u. 7.
Telefon/fax: 46/348-496
7621 Pécs, Jókai u. 25.
Telefon: 72/312-835, fax: 72/314-988
6720 Szeged, Tisza L. krt. 34.
Telefon/fax: 62/420-624

SZAKKÖNYVÁRUHÁZAK
Infotéka Könyvesbolt
1088 Budapest, Rákóczi út 27/b
Telefon: 338-2739, fax: 484-0842
Iskolacentrum
1051 Budapest, Október 6. u. 9.
Telefon: 332-5595, fax: 311-1876
Mediprint Orvosi Könyvesbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 17.
Telefon: 317-4948, fax: 484-0023
Műszaki Könyvruház
1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.
Telefon: 342-0353, fax: 342-1317
Technika Könyvesbolt
1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
Telefon/fax: 466-7008

KÖNYVESBOLTOK
Apáczai Könyvesbolt
1085 Budapest, József krt. 63.
Telefon: 328-0754, fax: 328-0755
Korona Könyvesbolt
1111 Budapest, Bartók B. út 50.
Telefon/fax: 466-5169, 386-0201
Univerzál Aruház
Kódex Könyvesbolt
5600 Békéscsaba, Andrassy u. 3-5.
Telefon/fax: 66-450-550/221 mellék
Littera Könyvesbolt
5600 Békéscsaba, Andrassy u. 6.
Telefon/fax: 66-445-433
Corvina Könyvesbolt
4026 Debrecen, Kálvin tér 2/c
Telefon/fax: 52-419-428
3300 Eger, Bajcsy-Zs. u. 2.
Telefon: 36-517-758, fax: 36-517-757
Fodor András Könyvesbolt
8640 Fonyód, Béke u. 3.
Telefon: 85-560-320, fax: 85-560-321
9021 Győr, Arany János u. 3.
Telefon/fax: 96-319-760
Műzsák Könyvesbolt
6800 Hódmezővásárhely, Szegfű u. 8.

Telefon: 62-239-336
Kódex Könyvesbolt
7300 Komló, Városház tér 7.
Telefon/fax: 72-482-859
KO Könyvesbolt
9730 Kőszeg, Városház u. 1.
Telefon/fax: 94-364-047
Szinyavark Bevásárlóközpont
3530 Miskolc, Bajcsy-Zs. u. 2-4.
Telefon/fax: 46-509-513, 46-509-514
Tanáruda Könyvcentrum
4400 Nyíregyháza, Bercsényi u. 1.
Telefon: 42-506-253, fax: 42-506-254
5900 Orosháza, Gyóry Vilmos tér 1.
Telefon: 68-473-315, fax: 68-418-112
2300 Ráckeve, Kossuth L. u. 12.
Telefon/fax: 24-424-855
5540 Szarvas, Kossuth u. 21/2.
Telefon: 66-214-937
Garay Könyvesbolt
7100 Szekszárd, Garay tér 14.
Telefon/fax: 74-413-469
2000 Szentendre, Fő tér 5.
Telefon: 26-311-245
Babilon Könyvesház
6600 Szentes, Kossuth u. 11.
Telefon/fax: 63-318-673
2310 Szigetszentmiklós, Kossuth L. u. 10.
Telefon: 24-517-670, fax: 24-517-671
KO Könyvesbolt
9700 Szombathely, Foghíj 3.
Telefon: 94-505-855, fax: 94-505-854
Corvina Könyvház
2800 Tatabánya, Kodály tér 9.
Telefon/fax: 34-321-688
Deák Könyvesbolt
2600 Vác, Széchenyi u. 31.
Telefon/fax: 27-306-543
KO Könyvesbolt
9800 Vasvár, Március 15. tér 3.
Telefon/fax: 94-370-178

RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSA
Kodály Zoltán Zeneműbolt,
Antikvárium és Hangszerbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 21.
Telefon: 317-3347, fax: 317-4932
Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt
1052 Budapest, Szervita tér 5.
Telefon: 318-3312, fax: 318-3500

Fókusz Online Könyvruház – WWW.FO.-

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése
2002. május 21-ei igazgatótanácsi ülésének 5. sz. határozata

Felhívás

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők „versenyszabályaiiban”, az Egyesülés alapszabályában rögzítetteknek megfelelően felkéri minden könyvkereskedelemmel foglalkozó tagját, önálló könyvesbolttal rendelkező könyvkiadó cégét, hogy a Versenyszabályok 50. pontjának megfelelően ne forgalmazzák azon cégek kiadványait,

- amelyek a fogyasztók, a könyvvásárlók megtévesztésére alkalmasak,
- amelyekben – a hatályos törvény előírásaival ellentétesen – nem tüntették fel a szükséges adatokat (felelős kiadó, a terméket előállító nyomda neve, a jogtulajdonos neve, az ISBN-szám).

Ne forgalmazzák azon cégek könyveit,
• amelyek érvényes bírósági ítélet hatálya alá esnek, illetve
• amelyek az MKKE Etikai Bizottsága határozata értelmében etikai vétséget követtek el.

Abban az esetben, ha bármely cég vagy bármely kiadvány esetén kétségük merülne fel, kérjük az MKKE minden tagját, forduljanak az Egyesülés Etikai Bizottságához.

Budapest, 2002. július 10.

Zsindelyes csárda

Aki először jár a láp menti faluban, a nagy zsindelyes-tornácós épületet a sárba taposott jobbágyviskók élén nemesi kúriának nézi. De ha közelebb ért hozzá, látja, hogy homlokzata kivonul az országútra és az üveges ajtaja felett hosszú rúdon gyaluforgács himbál. Ez bizony csárda, ha nem is olyan, mint a többi.

A csárda akkor csárda, ha rozzant, csapzott, füstös, ha fél lábbal bedől az árokba és a szalmazúpot vagy a nádfedelet megrögzött korhely módjára félrecsapva viseli. Ez is ilyen volt még tavaly, málladozó, düledező, csak a pálinka tartotta benne a lelket. Már hatvan évvel ezelőtt itt mérte ki a jókedvet három falu zsellérjének Ábris zsidó, utána hús – egynéhány évig Mózsi zsidó, Mózsi elhalta után pedig hét álló esztendeig Sulem, aki ideszaladt zsidó volt. Sulemnek a fejére gyújtották a csárdát a parasztok.

Azelőtt sose volt baj. A parasztnak kellett a zsidó, a zsidónak kellett a paraszt. De az elmúlt év, ahogy erre felé mindenki tudja, ínségesen végződött, a jobbágyok nem fizették meg a kocsmaadósságot, a zsidó pedig alaposan lecsökkentette a hitelt. Zsidóra csak addig van szükség, amíg kiszolgálja a szomjazókat. Ha nem ad inni, elmehet. Ki is füstölték a házából. A zsidó még megpróbált menteni egyet-mást. A zsidóné a gyerekeivel kiszaladt az éjszakai országútra és meg sem állt Hodászig, ahol a tollas Zise házában még ugyanazon a hajnalon megszülte kilencedik gyermekét.

A zsidót nem gyűlölték a parasztok. Morogtak rá, szájtak vele, szidták is a szakállas Jehováját. De látva, mennyit vesződik, lőt-fut, imádkozik, már-már úgy vélték, hogy a zsidó is ember. Csak nemes uraikat gyűlölték, akik sanyargatták őket a robottal és a dézsmával. Az elmúlt ősszel aztán megtelt a pohár. A silány esztendőért a paraszt kétszer is fizetett. Egyszer az istennek, egyszer az urainak. Az isten haragja már múltóban volt, az urak rosszkedve csak most kezdődött igazán. Az urak fejét a paraszt fájdította meg a renyhességével és azzal, hogy egy idő óta jobbágyokosítókra hallgat. Ez volt az oka árvíznek, szárazságnak, a nyár végi jégesőnek és a jószág csülökfájásának, semmi más. És amikor

Klementina-nap előestéjén az urak egy kis murira készültek itallal, cigánnyal, kártyával, a

parasztkok a csárda úri ivójára dobták az égő csóvát. Az urakat a léhaságuk mentette meg. Mint mindenüvé, a mulatáshoz is megkésve érkeztek. A három jobbágyfalú urainak így hajuk szála se perzselődött meg, Sulem zsidó azonban még évekig nyögte a következményeket.

Az urak kocsin jöttek, nótás jókedvvel, mert az ivás még Sárberék Klementina nagyasszony házában kezdődött. A tűz különös hatással volt rájuk. Az öreg Dengeleghy Boldizsár úr, aki harminc évvel ezelőtt mint nemes inzurgens részt vett a győri csatában és személyesen futott Napóleon elől, úgy érezte, hogy ez itt a visszafizetés ideje. A Rákóczi-indulót játszatta a cigányokkal és rohamra vezényelt. Az égő házhoz érve elsőnek ugrott le a kocsiról és Sulem zsidóra vetette magát. Gyékény Gida úr Sulem legényét, Ájzikot tépáztatta. Sárberék úr vendége, az ecsedi báró vadul lövöldözött. Matolcs jobbágy volt a cél, az egyedüli a parasztkok közül, aki az oltásban segédkezett, mert ő volt Sulem házában a szombat-goj. Még szerencse, hogy a báró a kocsin is ivott és már duplán látott. A golyók csak a jobbágy árnyékát találták.

Csak Sárberék Ferenc úr, vagy ahogy a zsidó házában nevezték, a fekete purec tudta, mi történt. Állt a kocsiban és nézte, hogy az úri ivó fellett beszakadt a tető. Megágaskodott és a falura lóbálta öklét. Kis szikár alakja megnőtt a tűzben, mint a fenyegetés. Látták ezt a faluból? Talán csak a hangját hallották, a parancsoló úri hangot, amely most éles volt, mint egy rablómadaré.

– Az anyátok keservit, hé!

Innen is, onnan is előszaladtak a parasztkok. A fekete uraság elébük ugrott, rikoltzott.

– Az ablak mögül lesítek, hogy ég a kenyéradótok vagyona? És még viogyorogtok, hogy így elrontottátok az urak mulatságát? Majd adok én nektek tüzet, rühes kutyák!

Egy emberbe belerúgott, egy másikat torkon ragadott, egy harmadiknak az arcába öklözött, hogy elöntötte a vér. A többi jobbágy, aki szerkével, vasvillával, doronggal és valamilyen konok elszámolási szándékkal érkezett, hamar megértette, mit óhajt az úr. Előkerültek a létrák, vedrek, rudas horgok és hosszú nye-

lű gereblyék, és a végén már az is segített oltani, aki gyújtotta a tüzet.

Másnap az ecsedi báró beküldte hajdúit, akik Lápfaluban és a többi nemesi községben helyreállították a rendet. Egy-két parasztot deresre húztak, akinek még járt a szája, azt a megyebörtönbe vitték. A többit rászorították, hogy robotmentes időben tegye jóvá a kárt. A tél korán beköszöntött, csak ideiglenes munkát lehetett végezni. A réseket a falon betapasztották, az ajtókat, ablakokat kifoltozták, az üszkös gerendákat befedték szalmával. Ez eltartott három-négy hétig, ezalatt a család is hazaszállingózott. A lakás még sokáig sivár maradt és barátságatlan, nem volt egy valamirevaló fekvőhely a szobákban, de a gyerekeknek tetszett a felfordulás. Új hang is volt a házban: Malkele újszülött kislánya oly erőteljesen sírt és oly vidáman gögicsélt, mintha nem is a veszély és a menekülés óráiban látott volna napvilágot.

Malke asszony még tagjaiban érezte az átélt ijedelmet és készen állt az újabb vándorlásra. Sulem azonban tele volt tervekkel. Folytatni akarta, amit hét évvel ezelőtt megkezdett, újraépíteni, ami elpusztult. Igyekezett meggyőzni Malkelet, hogy a jóisten nem kívánja tőlük az újabb szaladást, ahogy a tüzet sem gondolta ily messzemenő következményekkel. A parasztkok el voltak keseredve, ki kellett tombolniuk magukat. Jó volt, hogy Malkele megijedt és elmenekült: az égő házban nem szülhetett volna. És jó volt, hogy a gyerekeket is magával vitte: a hodászi zsidók asztalainál szívesen látták őket és Zise raktárában tollaszsákokon aludtak, itthon azonban se tűzhely, se élelem, még istálló szalma se maradt. De ezentúl már minden jó lesz.

Volt idő, amikor Sulem sem volt ilyen bizakodó. A tüzet követő reggel nézte a romokat és az udvaron szanaszét heverő égett limlomot, és úrrá lett rajta a csüggedés. Ájzik ült a vályún, elrongyolt nadrágja ülepével a jéghideg vízben és aludt a kimerültségtől. Amikor felriadt, ráemelte füstös arcát, amelyen égési sebek éktelenkedtek, és Sulem meglátta rajta a saját nagy kétségbeesését.

Részlet

Kaczér Illés: Ne félj szolgálom, Jákob című regényéből

Göncöl Kiadó, 2002, kötve 2990 Ft

Magyar irodalom

Hubai Gruber Miklós
Ünnepelőruhában
Gonda Kiadó, Eger

Nyelvében él a nemzet. Meg a rövidtörténeteiben. Vitatkozhatunk poétikai, esztétikai, bölcseleti, funkcionális és egyéb vonatkozásairól akármennyit, a vicc, az adoma, az anekdota (és újabbban néhány olyan kisműfaj, amelyeket a médiumok honosítanak meg) nemcsak részei az egy nyelvet beszélő közösség kollektív tudatának, hanem alakítói (olykor formarobbantói) a folyton változó szöveggyománynak is. Ahogyan az Ámi Lajos-féle mesefragmentumok hirtelen újraelvénedtek Lázár Ervin epikájában és Kárpáti Péter dramaturgiájában, ahogyan az anekdotaellenes Örkény István már negyven éve „megcsinálta”, részben a viccből és az anekdotából, az egypercest, ahogyan a néha még létező jó kabaré a földön heverő témáért, vagy a falon graffitiként ékeskedő be-köpésért nyúl, hogy máris továbbadja őket az abszurdnak – az önmagáért beszél.

Persze ne szaladjunk nagyon messze a párhuzamokkal, *Hubai Gruber Miklós Ünnepelőruhában* című könyvéről szólva. Kistörténetek és fordítások sorakoznak a lapokon, épp fonák sorrendben. Előbb a fordítások. A szerző *Karol Gulis* személyében talált magának egy olyan író, akinek novelláscskáit magyarítva kijelölheti a maga írói (és, rádiós szakember lévén, éterbeli) mozgás- és hangterét. Aki nem ismeri, olyan jelenségnek képzelje el Gulist, ki ugyan szívesen néz fel Slawomir Mrožekre és Jordan Radicskóra, ám lét és létmodell viszonyában mindig az előbbiből indul ki, sosem az utóbbiból. Olyan közép-európai egó, aki tud Franz Kafkáról, ám nem álmodik vele: szereti Jaroslav Hašeket, de nem olvassa naponta: s ha hallott Móricz Zsigmondról (talán halott), azt idézné tőle leggyakrabban, hogy *gyalogolni jó*: és még jobb közben erősen, szeretettel figyelni az emberekre.

Gulis írásai meglehetősen jók, a jó fordításoknak is köszönhe-

tően. Hubai Gruber tehát alapsan elbánik magával, hogy ezeket bocsátja előre. Van ki s mi után futni. Csakhogy – ügyesen is, helyesen is – hirtelen más pályát jelöl ki, az emlékezés és a tapasztalás olyan pályáját, amelyen a Guliséira csak emlékeztető, de másféle kistörténeteket gyűjt be és perget szét. Illően a műfajnévhez, kedveli a kis jelzöt, a kicsinyítést, a becézést; a cseppet, melyben benne a tenger. (Ez utóbbi félmondat hivatott bírálni – közhelyességével – az író időnkénti elcsépeelt fordulatait, érzelmes közhelyeit, beszédsmáit.) A kistörténet alkalmas arra, hogy jótékonyan feloldja a műfaji vegyességet, a könyv fő szólamává tegye az empátiát és a szolidaritást, türelemmé és humorrá simítsa az indulatot. Mintha a Móra Ferenc nevéhez is köthető életkrónikázó hagyomány (mely korántsem csak tanyán, falun, kisvárosban talál magának témát) átszűrődne a mai szociografizáláson: ihlettel megnevezett és ihlettel megírt emberek kis történetei bontakoznak ki egy (bizonyos értelemben) ihlettel országban.

Nincs rajta a népen az ünnepelőruha. Talán azért íródott e könyv, hogy felvegyék, s legyen, aki felveszi.

(-más)

Külföldi irodalom

Adhe Taponcang
Az emlékezet hangja

27 év a kínaiak börtönében
Magyar Könyvklub, 310 oldal

Túlélte. Számtalanszor halljuk, olvassuk ezt a hírt. Szinte már összeolvad a napi hírközlések monoton világával. A hír ereje már-már azonos a reklámfilmek hatásával. Túlélte! Mi is túlélünk nap mint nap minden poklot. Túlélési technikánk kifinomult ravaszkodás, mely az élet természetes velejárója. Ez nem különleges dolog, ez az elmúlt évszázad sajátossága, „mindennapi értékrendje”, a fennmaradás titka és technikája.

Adhe Taponcang túlélése azonban hőstörténet. Egy aszszony hőstörténete, aki túlélte a 20. század mérhetetlen megaláz-

tasait. Szenvedései közben is megőrizte emberi méltóságát, tisztességét, együttérző képességét.

Huszonkét évet ült börtönben. A szörnyű büntetést a kínai megszállókkal szembeni hazafias ellenállásáért kapta. Átélt, megtapasztalta a tibeti nép tragédiáját.

Ő túlélte. A tibetiek, a sokmillió tibeti ember élete és sorsa azonban még mindig kérdéses.

Az idő nem változtatott semmin. Az emberekre ugyanazok a gyötrelmek és megpróbáltatások várnak, amelyeket Adhe Taponcang túlélte. Ki tudja, hányan élnek túl egy nép tragédiáját?

Rajnai András

Roddy Doyle:

A mozgóbüfé

Európa, 393 oldal

Jimmy Rabbitte és népes családja Doyle előző, *A méregzsák* című regényében mutatkozott be a magyar olvasónak, aki válogathatott a főhőssel kapcsolatos érzelmekből: neveti, szánja, együttérez vele, vagy éppenséggel dühös rá? Jimmy (és a többiek ott Dublin egyik munkásnegyedében) reggeltől estig így beszélnek, ha csak kinyitják a szájukat: – Jövammá, kussojjá bazmeg, és a válasz – bárkitől jöjjön is – az immár minden erotikus töltésüket vesztett, köztöszói gyakorlatokkal használt nemiszervmegnevezések köréből kerül ki. Ez a majdhogynem vegetatív lét alatti lét, a ténfergés, sörözés, mások szapulása, meccsnézés, zabálás ötszögében eleinte csak monotonitásával zaklat fel, idősebb és ifjabb korosztály közt semmi különbség, legfeljebb a kedvenc slágerek és örökké szidott focisták neve változik életkoruk szerint. Aztán szinte észrevétlenül bomlik ki, hogy miért is élnek így ezek az emberek: egyre többen válnak munkanélkülivé, ami egyet jelent a fölöslegesség érzetével, a segélyen való tengődéssel, olyan napok sorozatával, amikor nem látszik semmi értelme az ágyból való fölkelésnek, nincs célja az emberi létetésnek. Az új Doyle-könyv még az előzőnél is komorabb: Jimmy és barátja, a frissen állását vesztett Bimbo megfogadják az álszent prédikációt, amivel az

embereket ott is kifizetik: legyetek vállalkozók, álljatok a saját lábatokra! És ők megpróbálják: egy mocskos, évek óta használaton kívüli, rozoga mozgóbüfét keserves munkával fölújítanak, minden pénzüket, energiájukat, reményüket ebbe fektetik s mármár úgy tűnik, jó volt a tanács, amikor rá kell döbenniük, hogy így még szörnyűsebb dolog történik velük, mint annak idején, amikor elbocsátották őket: a birtoklási tudat, a tulajdonosi fölény, a parancsolás vágya, a haszonnak minden más – például az évtizedekre nyúló barátság – elé való helyezése tönkreteszi az emberi kapcsolatokat, idegent csinál a cimborákból, elveszi tőlük az utolsó jót is, ami az életben még megmaradt nekik: annak tudatát, hogy számíthatnak egymásra. Doyle mindvégig primitív és sivár érzelmvilágúnak látszó figurái ezen a ponton mégis fölébe tudnak kerekedni a világnak: gyötrelmes lecke árán, de képesek fölfogni, hogy a barátságuknál nincs fontosabb. Keserű, de a hasonló viszonyok közé csöppent magyar olvasó számára fölöttébb megszívlelendő történet.

-5 -5

Politológia

Dessewffy Tibor:

Melan-Cola köz-élet-ézés

Helikon, 161 oldal, 1900 Ft

A politikai mozdítóerők működése és háttere jobban érdekli *Dessewffy Tibor* szociológust, mint azok a konkrét események, melyekhez általában egy-két mondatnyi kommentárt szokott fűzni. Az olykor szarkasztikus tünődésre viszont, ami az indítékokat fürkészi, állandóan készen áll. Befogadó-elemző magatartására jellemző az a kötetében már nem található eszme-futtatása, amely a két választási forduló között jelent meg. Itt vélte szükségesnek hangsúlyozni, hogy a megértés és az elfogadást azért érdemes különválasztani a politikai taktikázás közepette, mert az előbbire való ráhangolódó-képesség (amely neki adottsága) még nem jelenti, hogy bármely jelenséget

és az elfogadást azért érdemes különválasztani a politikai taktikázás közepette, mert az előbbire való ráhangolódóképesség (amely neki adottsága) még nem jelenti, hogy bármely jelenséget szó nélkül tudomásul tud venni. A magáévá tétel az ő számára akkor esedékes, ha meggyőző, alátámasztott érveket talál a föltárt jelenség normális ésszel elképzelhető társadalmi következményeiről: értelmességükről, hasznosságukról, netán kívánatoságukról.

Gondolkodásmódjának megfontoltsága a figyelmes olvasót a közösség dolgairól töprengő Konrád Györgyére emlékezteti. Fanyar címadású kötete zárócikkében ismételtlen összegzi: „Ami a lényeg: a politikai és társadalmi morál egymást feltételezi, a politikai ethosz addig és úgy nyújtózkodhat, ameddig a társadalmi ethosz engedi.”

Benne van ebben a komplett megfogalmazásban – és számos cikkbeli kitérőjében –, hogy a politikát tanácsos mindenkor rálátást biztosító distanciával szemlélni. (Az sem tragédia szerint, hogy például Svájcban a polgárok kevesen tudják, ki az elnökük...) Az is benne foglaltatik ebben az attitűdben, hogy bizalmunkat, mint józan társadalmi lények, abba a független erkölcsiségbe vessük, amelyet nemzedékek minőségi gondolkodása alakított ki. Harmadjára a magunk állította követelmények között *szerepelhet* az is, hogy a fentebb morál ismerete a társadalomtudókat kötelezi: ne reagáljon „fáradt legyintéssel” a torzulásokra, tévedésekre, demagógiára.

Akadhat, aki Dessewffy személyesen érkező, sokfelé tekintő, megalapozottságra törekvő előadásmódját keménykedőbbé szeretné srófolni. A vagdalkozás azonban valószínűleg éppúgy nem az ő műfaja, mint a tudományoskodás vagy az elméletieskedés.

1998-tól 2002-ig írott publicisztikáinak gyűjteményébe felvett egy interjú is. Ebben előrebocsátja: olyan államban szeretne élni, ahol az emberek nem apolitikusak ugyan, de a politikától függetlenül élnek életüket. Közben persze fél szemüket raj-

ta tartják a mindenkori politikusokon, hogy tevékenységük irányát, fejleményeit a mihez tartás végett folyamatosan felmérhessék.

(*iszlai*)

Környezetvédelem

Környezet- és természetvédelmi Lexikon I-II.

Főszerk.: Láng István

*Akadémiai Kiadó
1222 oldal*

Környezetvédelmi lexikon első ízben 1993-ban jelent meg Magyarországon. A mintegy 8000 címszavat tartalmazó kétkötetes kiadvány a megjelenését követően egy éven belül teljesen elfogyott, ám nemcsak ez a tény indokolta új kiadásának közelmúltbeli közzétételét, hanem az első kiadás óta eltelt közel egy évtized alatt bekövetkezett változások, amelyek révén a környezetvédelem nálunk is a gazdasági szektorok szerves részévé vált, összefonódott a fenntartható fejlődés fogalmával, s az életminőség egyik legfontosabb jellemzője lett. A környezettudománynak nevezett komplex tudományterületen új diszciplínák jelentek meg, mint például a környezeti kockázatelemzés vagy a környezetbiztonság, egyidejűleg világszerte előrehaladt a környezeti jogalkotás, különösen az Európai Unióban, mely szervezethez köztudottan 2004 körül hazánk is csatlakozni kíván.

A kézikönyv 2., bővített és javított kiadása „Környezet- és természetvédelmi Lexikon” címmel jelent meg, s hogy a két kiadás között eltelt években milyen mélyreható és nagyszámú változás történt a címben jelzett szakterületeken, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy az új kiadás minden számszerűsíthető paraméterében meghaladja a régit, így például terjedelme ahhoz képest 44 százalékkal, címszavainak száma pedig 20 százalékkal nőtt. Felöleli a környezetvédelem teljes spektrumát, nevezetesen a környezeti jog, a környezet-gazdaságtan, a környezet-egészségügy, a környezeti nevelés, a természetvédelem és ökológia, az agrár-környe-

zetvédelem, a kapcsolódó föld- és műszaki tudományok, az ipari technológiák, a nemzetközi kapcsolatok, a zöldmozgalmak és a környezetpolitika valamennyi kérdéskörét. Az Európai Unió környezeti programjainak és a környezetvédelemmel kapcsolatos jogrendszerének kulcsszavai mellett tartalmazza az 1992 után megjelent hazai környezetvédelmi szabályozásokat is, az első kiadáshoz képest jelentősen átíródtak, kibővültek, illetve pontosodtak az egyes kontinensek védett területeinek adatait bemutató táblázatok, bővült a környezet- és természetvédelemmel foglalkozó szervezetekről szóló címszavak száma, s az új kiadás tág teret szentel a korszerű vizsgálati módszerek, környezetkímélő eljárások bemutatásának, a levegő- és víztisztaság kérdéseinek, információkat közöl az elmúlt évtizedben Magyarországon és a szomszédos országokban bekövetkezett környezetkárosításokról, ökológiai katasztrófákról.

A kiadvány mellékletében megtaláljuk a legfontosabb környezet- és természetvédelmi szervezetek adatait, a környezetvédelmi szakképesítési, oktatási lehetőségek jegyzékét, a hazai védett és fokozatosan védett növények és állatok felsorolását, csakúgy, mint az Európai Unióban jelentősnek ítélt védett növények és állatok listáját.

Az új Környezet- és természetvédelmi Lexikon 362 szakember közreműködésével rekordidő alatt, mindössze 48 hónapos átfutással készült el. Az egyes szakterületek szerkesztői a téma legjobb hazai ismerői közül kerültek ki. Külön dicséret illeti a kétkötetes mű gazdag – jobbára színes – illusztrációs anyagát: 370 ábra, 968 fénykép és 62 térkép teszi szemléletessé a közérthető nyelven írt szöveget, így a lexikon a közvetlenül érintett szakemberek mellett a legszélesebb értelemben vett érdeklődők – köztük a pedagógusok és a diákok – környezetvédelmi ismereteinek, tudásának gyarapítására is kiválóan alkalmas.

Tasnádi András

A tigris és a majom

Popper Péterrel beszélget

Mihancsik Zsófia

Magyar Könyvklub, 272 oldal

A könyv Popper Péter emlékezése. Ha elveszítené ezeket az emlékeket, akkor többé már ő maga sem létezhetne. Az emlékek hordozzák személyiségét és azonosságát. A koronként változó valóságot összeveti a képzelet világával. Képelete azonban megelőzi a valóságot, sőt törvényszerűen alakítja és meghatározza azt.

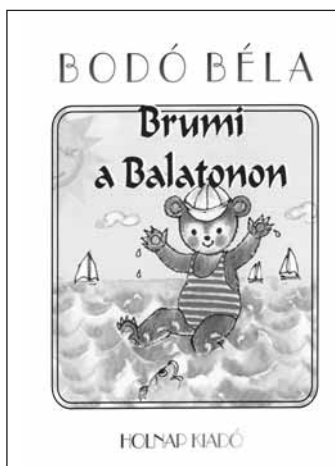
Ebben a különös közegben a rendszerváltást átélő ember féltelmei és illúziói ütköznek össze a valóság földhözragadt és legyőzhetetlen kőszikláival. Kiszolgáltatottságából, rettegésből anekdotikus képességeivel újra és újra visszatér a maga igazságaihoz. A hamis utaktól, tévedésektől megóvják dogmatikától mentes gondolatait. Utalásai, állomásai és emlékei meggyőzik az olvasót, hogy egy embert nem a születése és nem a vallása alapján kell megítélni. Életét a hazája, nyelve, hovatarozása és az elsajátított kultúrája határozza meg. Az ember beszédes lény. Személyiségét a beszéd formálja meg. A szavak, mint a szobrászok vésői formálják meg életét, faragják ki szellemiségét, létének minden sajátosságát és ellentmondását. Kultúrája az ország kultúrája. Bárhonnan jött, bárhová megy, ez az ország határozza meg életét. Ez a hazája. Az életének értéke. Nincs menekvés. Nincs lehetőség a változtatásra, testét és lelkét átjárja ez a világ. Meghatározza és megbilincseli.

Haraggal gondol azokra, akik ezt a meghatározottságát kétségbe vonják vagy semmisnek tekintik. A sorok között átizzik féltelen, belső dühe. Megfontoltan és nyugodtan cselekszik, de mindezzel csak leplezi rejtett féltelmeit. Elénk tárja az emberben rejlő megrendítő hamisságot. A pszichológus felelősségtudata átszínezi élményeit. Ismeri saját korlátait. Tökéletlenségének tudata átsegíti a nehézségeken.

R. A.

Olvasnivaló nyárra és a nyárról 2.

Még több mint egy hónap van vissza a nyárból, de legalábbis hetek vannak az évnytőig, érdemes hát tovább böngészni a jó olvasnivalók között. (Gondolom, a szünetre ajánlott kötelezőkön már túl vagytok. Így én kikapcsolódásul csupa szórakoztató könyvet kínálok a következő napokra.)

A kicsiknek itt van mindjárt a *Brumi* sorozat par excellence nyári darabja, amely arról szól, hogyan tölti idejét Brumi a Balatonon. Igaz, azóta, hogy *Bodó Béla* hőse a „magyar tengernél” járt, jócskán megváltozott a part, az összes település, az egész táj képe, a saját tapasztalataitok is ezt támasztják alá, amelyeket összevethettek Brumiékéival, a lényeg azonban nem változik: az itt nyaralóknak sok minden különleges, önmagában a változatosság gyönyörködtet, és nagyszerű kalandok sora adódik.

Azt gondolom, így van ezzel *Bálint Ágnes* Pöttyös könyvének tizenegy éves főhőse is, sőt, Juli el sem tudja képzelni, hogy másutt

is szép és izgalmas lehet a nyaralás, pláne falun. Három éves korában járt utoljára Lidi mamánál, édesapja nagynénjénél falun. Azóta a nyarakat keresztanyja luxusvillájában töltötte a Balaton partján. Lógó orral és lázadozó szívvel készül a falusi nyaralásra. Arra számít, hogy ebben a szegényes környezetben (Lidi mamának még tévéje sincs!) majd halálra unja magát. Nem fogom részletezni, hogyan ismerkedik meg és barátkozik össze a vele egykorú Dedivel, akivel együtt próbálják kifizetni, hová rejti el az elcsórt kincseket (aranylánc, fülbevaló, kis notesz stb.) Móric, a szarka, aki lopásaival igen kellemetlen helyzetbe hoz pár embert. No és ott van Iván bácsi, aki festő, aki különleges dolgokkal kísérletezik... A remek, pontos környezetrajzot nyújtó és a realista jellembrázolásban jeleskedő mű úgy a felénél, kétharmadánál fantasztikus regénnyé kezd átalakulni... A vidám illusztrációkat *Sajdik Ferencnek* köszönhetjük.

Két újabb kötetrel is gyarapodott a 9 éves kortól ajánlott *Táncolj!* sorozat, amelynek főszereplője Nina Fabbri – mint tudjuk – a híres Camargo-iskola tehetséges növendéke, aki szorgalmasan készül a balett-táncosi pályára. Kalandjai, az egyes kötetek témája természetesen szorosan összefügg azzal, ami az iskolában történik, a lányokkal, akik között rivalizálás folyik, de van barátkozás is. És persze adódnak olyan gondok, helyzetek, amelyek minden, a leghétköznapibb fiú és lány életében is fölbukkannak, hogy csak egyet említek: a szerelem. Van, hogy az embernek rossz a hangulata, megbetegszik stb. Szerencsére Nina nincs egyedül, bár édesapja éppen a messzi Egyiptomban dolgozik, vannak barátai, az iskola tanárai között is, és most már csak az a kérdés, mit hoz az újratálalkozás Móval, aki egy hónapig a Camargo-iskolában lesz gyakorlaton. (Javasolom, hogy szerezzétek be és olvassátok el a sorozat valamennyi eddig megjelent kötetét – *Csillag születik*, *Választnom kell*, *Zűrzavar a színpalak mögött*, *Hip-hop zenére*, *A messziről jött fiú*, *Nina riváldafényben* – mert igazán csak így érthető és élvezhető a sztori teljes folyamata.)

És most három olyan kötetről hadd szóljak, amelynek előzményéről előző számunkban írtam, mint igazán nyárra való, vidám, izgalmas, könnyed, esetleg fantázia-élnéki olvasmányokról.

Folytatódnak *Marci kalandjai* – a francia szerzőpáros tizenhét további képtörténetben mesél Marci iskolai és iskolán kívüli kalamajkairól, a tél örömeiről, egy gyalogútra taxisjárlójáról, és Papó emlékeiről.

A *Libabőr* sorozat 14. kötete, ahogy a címe is rögtön jelzi, igazi kísértettörténet. Egy gyönyörű nyári napon Hannát elüti egy figyelmetlen kerékpáros. Szerencsére nem történik semmi baja, azon viszont igen elcsodálkozik, hogy az ismeretlen fiú azt állítja, a szemközti házban lakik a mamájával. Hanna furcsállja a dolgot, hiszen előző este, amikor lefeküdt, még teljesen üres volt az az épület. Az amúgy barátságos Danny feltűnően sápadt, viselkedésében pedig az a fölöttébb különös, hogy a leghetetlenebb pillanatokban tűnik el és föl, és néha nagyon megijed a lánytól. Csak nem egy kísértet lakik a szomszédban? – kérdezi magától Hanna, és figyelni kezd: Miféle színjáték folyik itt? (Fordította *Kállai Anna*.)

Az *Animorfok* első részében Jake volt a mesélő, a narrátor, most Rachel elmondása alapján figyelhetjük, hogyan próbálják az alakváltoztatás segítségével követni azokat az embereket, akiknek az agyába befészkeltek magukat a jерkek, aminek következtében mindenkiből az idegen lényeknek gondolkodás nélkül engedelmeskedő báb lesz. Racheléknek meg kell akadályozniuk, hogy a jерkek újabb áldozatot találjanak, és nem szabad kiderülnie, hogy ők öten tudják, kik azok a befolyásos személyek, akik ilyen „rabszolgák” (kontrollerek) lettek. Arra is figyelniük kell, hogy maximum két óra hosszát maradhatnak átváltozva, különben... (Fordította *Vojnits Eszter*.)

Sajátos véletlen, hogy a *Kísértet a szomszédban* és *A látogató* után egy olyan nagyszabású regénysorozat első kötetéről számolhatok be, amelyben (gonosz) szellemek

szerepelnek és a gondolatbeszéd is fontos eszköz. A szellemek jelenlétéről kizárólag Peggy Sue, a címszereplő tud. Könnyen kitálálható, kicsoda konfliktushelyzetekbe sodorja ez a különös képessége. Újabb iskolából tanácsolják el. Anyjával és nővérével igyekszik minél messzebbre elköltözni, s egy Point Blöff nevű porfészekben kötnek ki, amely fölött hamarosan felragyog a kék nap, és ezzel kezdetét veszi az örület. Az emberek közül többen átmenetileg különleges képességek birtokába jutnak. De ez mind semmi ahhoz képest, hogy a kék nap hatására az állatok olvasnak az emberek gondolataiban, és idővel átveszik az uralmat a város felett, sőt, bosszút akarnak állni az ellenük elkövetett bűnökért. (Peggy Sue a „városparancsnok” kék kutya szolgálja lesz.) A városka valóságos ostromzár alá kerül, úgy tű-

nik, nincs menekvés. A végső katasztrófa elkerüléséért a csodaszemű Peggy Sue tehet a legtöbbet, hiszen egyedül ő tudja, mindez a Láthatatlanok (a szellemek) műve, és ő az, akinek nem tudnak ártani a Testetlenek, mert búbját van rajta, azaz egy kozmikus tündér vigyáz reá. (Fordította *Török Krisztina*.)

K. A. Applegate: A látogató. Passa-ge Kiadó, 172 old., 790 Ft; Bálint Ágnes: A repülő divány. Móra Kiadó, 156 old., 950 Ft; Bodó Béla: Brumi a Balatonon. Holnap Kiadó., Serge Brussolo: Peggy Sue és a szellemek. Passage, 278 old., 1490 Ft, Laudec - Cauvin: Papó elázik. Passage, 46 old., 1490 Ft, Anne-Marie Pol: Mo rózsája. Passage, 124 old., 690 Ft, Anne-Marie Pol: Névtelen levél. Passage, 120 old., 690 Ft., R. L. Stine: Kísértet a szomszédban. Passage, 146 old., 690 Ft.

Csokonai Attila

Megjelent könyvek

2002. június 28–július 11.

A

- A 20. század fotóművészete.** Museum Ludwig/ Vince. (Ikon)
ISBN: 3-8228-1758-9 fűzött: 2795 Ft
- A globális világ politikai földrajza.** Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-2526-9 kötött: 3696 Ft
- Állatos mondókák.** Anno.
ISBN: 963-375-234-5 kötött: 733 Ft
- Alleine, Joseph:** Údvösségre vezérlő kalauz. Megtérésre sürgető intelmek. 2. kiad.
Koinonia. (Purítán tanítók 1.)
ISBN: 963-8022-23-1 kötött: 980 Ft
- A mahájána buddhizmus eredete.** Farkas L. I.
ISBN: 963-7310-84-3 fűzött: 1760 Ft
- Anderson, Duncan:** A birodalom bukása. (A D-naptól Berlin elestéig]: (1944–1945). Hajja. (20. századi hadtörténet. A II. világháború hadjáratai)
ISBN: 963-9329-48-7 kötött: 3700 Ft
- Angol-magyar kisszótár.** Nesztör.
ISBN: 963-752-385-5 kötött: 1200 Ft
- Antal István – Pauer Gyula:** Pauer-versek és -írások. M. Műhely.
ISBN: 963-7596-12-7 kötött: 1700 Ft
- Applegate, Katherine:** A látogató. Passage. (Animorfok 2.)
ISBN: 963-228-331-7 fűzött: 790 Ft
- Applegate, Katherine:** Az invázió. Passage. (Animorfok 1.)
ISBN: 963-228-330-9 fűzött: 790 Ft
- Atkins, Peter Williams:** Fizikai kémia. 2. Szerkezet. 3. átd. kiad. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-2145-X fűzött: 5940 Ft
- Atkins, Peter Williams:** Fizikai kémia. 3. Változás. 3. átd. kiad. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-3282-6 fűzött: 2920 Ft
- Atkins, Peter Williams:** Fizikai kémia. I. Egyensúly. 3. átd. kiad. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-3314-8 fűzött: 3790 Ft
- Atlasz.** 8. Magyar irodalom. 2. jav. kiad. Athenaeum K.
ISBN: 963-9261-97-1 kötött: 3980 Ft
- A zen virágai és levelei.** Farkas L. I.
ISBN: 963-7310-57-6 (hibás ISBN 375-7533-04-6) fűzött: 1760 Ft
- Az építészet története.** 3. A Modern Mozgalom és a későmodern. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-3369-5 kötött: 5339 Ft

B

- Bach, Richard:** Illúziók. Egy vonakodó messiás kalandjai. Édesvíz.
ISBN: 963-528-501-9 fűzött: 1590 Ft
- Bäcker, Marcus:** PC-doktor. Elsősegély vészhelyzetben. Computer Panoráma.
ISBN: 963-7639-21-7 kötött: 3990 Ft
- Baden, Michael M. – Roach, Marion:**

- Híres bűnügyek a boncasztalon. Tiara.
ISBN: 963-86256-2-7 fűzött: 1792 Ft
- Bánki Vera – Bálványos Huba:** Differenciálás a művészeti nevelésben. Okker. (Differenciál pedagógia)
ISBN: 963-9228-37-0 fűzött: 1480 Ft
- Bánk József:** Vademecum. Lelki kapaszkodó. 4. bőv. kiad. Szt. Gellért K.
ISBN: 963-165-4 fűzött: 450 Ft
- Beck, Peter:** Akvárium-ABC. Ötletek kezdőknek. Elektra. (Állat, kert)
ISBN: 963-9205-24-9 fűzött: 850 Ft
- Beke Tamás:** A public relations szakma története. Management K.
ISBN: 963-86190-1-5 fűzött: 2990 Ft
- Benkő Loránd:** Az ómagyar nyelv tanúságtétele. Perújítás Dél-Erdély korai Árpád-kori történetéről. MTA Törtud. Int. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 29.)
ISBN: 963-8312-81-5 fűzött: 800 Ft
- Biblia.** Koinonia: Erdélyi Ref. Egyhker.
ISBN: 973-8022-42-8 kötött: 4900 Ft
- Biró Ferenc:** A szervezet kultúrája és a kultúra szervezete. Okker. (Okker minőségbiztosítás)
ISBN: 963-9228-52-4 fűzött: 2200 Ft
- Bock, Erika:** Ablakképek kicsiknek és nagyoknak. Párkánydíszítési ötletekkel. Holló. (Holló barkácskönyvek)
ISBN: 963-9388-72-6 fűzött: 690 Ft
- Bóday Pál:** A mezőgazdaság gép- és épületállománya, 1991-2000. KSH. (Általános mezőgazdasági összeírás 2000.)
fűzött: 1000 Ft
- Bohár András:** Filozófiai nézőpontok. A kultúrákzvetítés perspektivikus igényeiről. M. Műhely.
ISBN: 963-7596-11-9 fűzött: 1700 Ft
- Bonhoeffer, Dietrich:** A Szentírás imádságoskönyve. „A végre vannak a zsoltárok, hogy megtanuljuk azokat Jézus Krisztus nevében imádkozni.” Koinonia. (Communio sanctorum)
ISBN: 973-8022-43-6 fűzött: 790 Ft
- Borboly Csaba – Vajda László:** Várakozó reménykedés? A romániai magyar ifjúság, 1990–1998. Státus. (Helyzetben 1.)
ISBN: 973-8311-10-1 fűzött: 534 Ft
- Bosbach, Silke:** Selyemfestés. Motivumok a nagyvilágból. Holló. (Holló barkácskönyvek)
ISBN: 963-9388-77-7 fűzött: 690 Ft
- Brém-Nagy Ferenc:** Abisszus. Mire megérkezünk. Amfipressz: Fekete Zongora. (Largo)
ISBN: 963-8230-04-5 fűzött: 1750 Ft
- Bronzpillák.** Az új bolgár líra 125 éve. Masszi K.
ISBN: 963-9454-03-6 fűzött: 2790 Ft

- Brown, Sandra:** Tigris herceg. Harlequin. (Arany Júlia)
ISBN: 963-536-940-9 fűzött: 799 Ft
- Budapest in detail:** építészeti részletek. 6B Építészet BT.
ISBN: 963-03-8381-0 kötött: 16167 Ft
- Bükk:** turista- és szabadidőtérképe: Wanderkarte ; tourist map ; carte touristique (Kartog. dok.].(1:40 000) Indra Jagat Bt.
ISBN: 963-86094-8-6 650 Ft
- Bura László:** Csanálos. Falumonográfia. Státus.
ISBN: 973-8311-08-X fűzött: 1034 Ft
- Bura László:** Éltetőnk, mindennapi anyanyelvünk. Nyelvművelő írók. Státus.
ISBN: 973-99581-9-2 fűzött: 1217 Ft

C

- CD-írás A-tól Z-ig.** Mire jó az írható CD? CD-írók és programok tesztje: CD-írás Linux alatt: A CD-írás 121 legjobb trükkje: 88 program a CD-mellékleten. Computer Panoráma.
ISBN: 963-7639-20-9 fűzött: 3490 Ft
- Chapman Wayne:** A halál havában. (Gorduin leghosszabb utazása]. 4., bőv. kiad. Kaposvári Ny. (Ronin)
ISBN: 963-8193-15-8 fűzött: 1290 Ft
- Chapman Wayne:** Észak lángjai. (Gorduin háborús éve]. 4. bőv. kiad. Kaposvári Ny. (Ronin)
ISBN: 963-8353-64-3 fűzött: 1290 Ft
- Crais, Robert:** Voodoo folyó. Beholder. (Beholder akció)
ISBN: 963-9399-18-3 fűzött: 1498 Ft
- Császár Gyula:** Négy év története. 1998–2002. Accordia.
ISBN: 963-440-922-9 fűzött: 1200 Ft
- Csepécz Szilvia, M.:** Hess-hegy titka és a fapapucskok. Kalandos történet tetészes és választható folytatásokkal. AB-Art.
ISBN: 80-89006-39-6 kötött: 1300 Ft
- Cseri Kálmán:** Fűrődj meg és megtisztulsz. (A bibliai Naámán élete). Utánny. Harmat.
ISBN: 963-7954-91-0 fűzött: 450 Ft
- Csete Gábor:** A lovaspálya. Versenytipusok és szabályok: pályaépítés, akadályépítés. 2. kiad. Lapu BT.
ISBN: 963-04-8079-4 fűzött: 1280 Ft

D

- Daniels, Lucy:** A szelek szárnyán. Papp-Ker Kft. (A világ legkedvesebb állatai-sorozat: a delfinek 6.)
ISBN: 963-9418-39-0 fűzött: 550 Ft
- Dénes Tamás:** Michael Owen és az aranylabda csillagai. Aréna 2000.

- (Stadion könyvtár 11.)
ISBN: 963-86167-1-7 fűzött: 1990 Ft
- Denkinger Géza:** Analízis. 6. kiad. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-3313-X fűzött: 2862 Ft
- Dér Zoltán:** A vadászgöregény. Elektra. (Állat, kert)
ISBN: 963-9391-33-6 fűzött: 850 Ft
- Deursen, Arie van:** A Biblia világa képekben. Evangéliumi K.
ISBN: 963-9434-13-2 fűzött: 900 Ft
- Dézi Zoltán:** Remény. Ünnepi beszédek, interjúk, 1989. december 22.–2001. március 15. Pallas-Akadémia.
ISBN: 973-8079-17-9 fűzött: 1251 Ft
- Dieszler László:** Német szakmai társalgás joghallgatók részére. 8. kiad. Nemz. Tankvk.
ISBN: 963-19-3311-3 fűzött: 2271 Ft
- Dobos László:** Emberlét, Isten. Aforizmák és revelációk. 2. bőv. kiad. Littera Nova.
ISBN: 963-9212-64-4 fűzött: 797 Ft

E

- Egy haza – hét ország.** 4. köt. Árnyék-lovaglás. Gondolatok lírai köntösben, 1985–2002. Accordia.
ISBN: 963-9242-80-2 fűzött: 1250 Ft
- Egy haza – hét ország.** 5. köt. Dr. Egerszeri Családorvos (Dr. E. Cs.) elmélkedései. A Kör című családorvosi havilap rovata, 1995–2002. Accordia.
ISBN: 963-9242-81-0 fűzött: 2500 Ft
- Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban.** Pápai missziológiai szimpózium, 2001. április 26–28. Protestáns Missziói Tanulm. Int. (Missziológiai füzetek 1.)
ISBN: 963-202-353-6 fűzött: 650 Ft
- Erdélyi szép szó 2001.** Hargita K.: Pro-Print.
ISBN: 973-85672-1-1 973-9311-97-0 fűzött: 2296 Ft

F

- Farkas János – Szabó Tibor:** Die Bilderwelt der tibetisch-mongolischen Dämomen. Mandala: Librotrade.
ISBN: 963-9328-45-6 kötött: 7500 Ft
- Farkas Wellmann Éva:** Itten ma donna választ. Erdélyi Híradó. FÍSZ. (Előretölti Helyőrség könyvek)
ISBN: 963-86279-2-1 973-8045-35-5 fűzött: 1200 Ft
- Farkas Zoltán:** Bográcsszéli történetek. Egy főzőembőr beleszól... a szakácsmestőrségbe. DNM K.
ISBN: 963-9369-20-9 kötött: 1970 Ft
- Fedina Lidia:** Akikről a mesék szólnak. Népszerű mesék csodálatos szereplői

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Azt javasoljuk Önnek: fizessen elő lapunkra! Sokféle terjesztési módszert kipróbáltunk, és meg kellett állapítanunk, hogy egyik sem vetekszik az előfizetés módszerével.

A Könyvetet megrendelheti a szerkesztőség címén:

1114 Budapest, Hamzsabégi út 31. levélben vagy az itt található kitöltött, kivágott megrendelőszelvényen, vagy faxon a 466-0703 telefonszámon.

MEGRENDELÉS

Megrendelem a Könyvetet 1 évre 2880 Ft előfizetési díjért. Kérem, küldjenek postai csekket az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV.....

CÍM.....

könyvek) (FÍSZ könyvek)
ISBN: 963-86279-0-5 973-8045-34-7 fűzőtt: 1200 Ft

Papp Gábor: A magyar topografikus és leíró ásványtan története. Az ásványtan egyéb területei, valamint az oktatási, kutatási és gyűjteményi háttér áttekintésével. Hermann O. Múz. (Topographia mineralogica Hungariae 7.) ISBN: 963-9271-19-5 fűzőtt: 2000 Ft

Péhl Gabriella: Vasfüggönyök. Századvég. ISBN: 963-9211-49-4 fűzőtt: 952 Ft

Pelyvás István – Szabó Csilla – Rovny Ferenc: No horror! But rather delight! Segédkönyv angol érettségi/felvételi és nyelvvizsgákhoz: a megoldások részletes nyelvtani magyarázatával. 2. kiad. Panoráma Nyelvtudió. (Nyelvkönyvek sorozat) ISBN: 963-7748-19-9 fűzőtt: 1895 Ft

Pintér Miklós: Térbeli rajzolás. 2. AutocAD 2002 angol és magyar nyelvű verzió. ComputerBooks. ISBN: 963-618-288-4 fűzőtt: 4500 Ft

Pol, Anne-Marie: Mo rózsája. Passage. (Táncolj!) 7.) ISBN: 963-228-313-9 fűzőtt: 690 Ft

Pol, Anne-Marie: Névtelen levél. Passage. (Táncolj!) 7.) ISBN: 963-228-314-7 fűzőtt: 690 Ft

Poverty, ethnicity and gender in transitional societies. Akad. K. ISBN: 963-05-7930-8 fűzőtt: 2900 Ft

Prágai Tamás: Sötétvilágos. Versek, 1996–2001. FÍSZ. (FÍSZ könyvek 8.) ISBN: 963-86038-7-9 fűzőtt: 1200 Ft

R

Radtke, Georg A.: A hullámos papagáj. Beszerzés, elhelyezés és gondozás, helyes táplálás, betegségek megelőzése. Elektra. (Állat, kert) ISBN: 963-9205-41-9 fűzőtt: 850 Ft

Rogner, Manfred – Philippen, Hans-Dieter: Az ékszerterknős. Elektra. (Állat, kert) ISBN: 963-9205-53-2 fűzőtt: 850 Ft

Rosta Erzsébet: Titokzatos számok. Szukits. ISBN: 963-9393-26-6 kötött: 1290 Ft

Rottring, K. B. – Steel, Stanley: A gnómk támadása. Excalibur Kv. ISBN: 963-8628-10-3 fűzőtt: 1050 Ft

Rugási Gyula: A pillanat foglya. Gond-Cura Alapítvány: Palatinus. (Gutenberg tér 5.) ISBN: 963-9380-58-X fűzőtt: 2690 Ft

Ruják István: Magyar vizek vitorlásai. Korszerűsített kiad. Athenaeum K. ISBN: 963-9261-98-X kötött: 2990 Ft

Rutherford, Samuel: Levelek. Koinonia. (Puritán tanítók 7.) ISBN: 973-8022-45-2 kötött: 1100 Ft

S

Salina, Susan: S'Almeyna. Ashbar első csatasárcánnya: fantasy regény. Cherbion. (Osiris könyvek 92.) ISBN: 963-9346-58-6 fűzőtt: 1198 Ft

Sass Kálmán: Az érmelléki reformátusság nyomában. Szenci Molnár Társ. ISBN: 963-250-059-8 fűzőtt: 980 Ft

Schenk, Franziska – Bohlmann, Friedrich: Fogyókúra jókedvűen. M. Kvkklub. ISBN: 963-547-638-8 kötött: 2450 Ft

Scheuring, Erika: Kalandos állattörténetek. Egmont Pestalozzi. ISBN: 3-614-90054-1 kötött: 1680 Ft

Schütz István: Albán nyelvkönyv. Balassi. ISBN: 963-506-461-6 fűzőtt: 4000 Ft

Séthy, Andreas: Közép-Európa, utópia vagy sors? Emlékezősek. 1. (S.I.), (s.n.) ISBN: 963-440-909-1 fűzőtt: 1800 Ft

Skitt, Carolyn: MENSA: rendkívüli fejtezők. Erősítsd az IQ-dat! M. Kvkklub. ISBN: 963-547-669-8 fűzőtt: 1450 Ft

Somos Béla – Somos Péter: Szerelmünk Zebegény. Somos Béláné Sárkány Anna emlékének. (S.I.), (s.n.) ISBN: 963-440-847-8 fűzőtt: 980 Ft

Sós Judit – Farkas Zoltán: Erdély. Úti-könyv: (gyakorlati segítség a mai Er-

dély felfedezéséhez). JEL-KÉP BT. ISBN: 963-202-411-7 fűzőtt: 2800 Ft

Sovány István: A multimédia alkalmazása az oktatásban. Okker. ISBN: 963-9228-60-5 fűzőtt: 850 Ft

Spignesi, Stephen J.: Stephen King elvesztett művei. Inkvizitor. ISBN: 963-9030-2306 kötött: 1999 Ft

Stewart, Fred Mustard: A fehér kalóz. Jokerex. ISBN: 963-936-812-1 kötött: 1950 Ft

Stine, R. L.: Kisérlet a szomszédudán. Passage. (Libabőr 14.) ISBN: 963-228-321-X fűzőtt: 690 Ft

Stine, R. L.: Zongoraleckék. Passage. (Libabőr 13.) ISBN: 963-228-320-1 fűzőtt: 690 Ft

Stricker, Alicia: Alicia. AIDS- és egy élet, mint egy álomban. Evangéliumi K. ISBN: 963-9434-01-9 fűzőtt: 600 Ft

Sz

Szabó István, B.: Kérdések Jézushoz. Koinonia. (Kis tükör füzetek 19.) ISBN: 973-8022-46-0 fűzőtt: 490 Ft

Szalay Ildikó, B.: Kristályvitéz. Mese-könyv. Holló. ISBN: 963-9304-45-X fűzőtt: 833 Ft

Szalay Károly: Szerelmes éveink. Regény. 3. kiad. Mundus. (Mundus – új irodalom 15.) ISBN: 963-8033-69-X kötött: 1904 Ft

Szijjártó Csaba: A cigány útra ment... Cigányzenekaraink, valamint népzenei és néptáncársaságok külföldjárása a kezdetektől a kiegyezésig: korabeli sajtódokumentumok alapján. Masszi K. ISBN: 963-9454-04-4 fűzőtt: 2980 Ft

Szilvási László: Eszperantó – magyar és magyar – eszperantó szótár (szójegyzék) magántanulók, tanfolyamok és az iskolai oktatás részére. szójegyzék: magántanulók, tanfolyamok és az iskolai oktatás részére. Lingvo-Studio: Kult. Eszperantó Szövets. ISBN: 963-03-6191-4 fűzőtt: 1795 Ft

Szilvási László: Összefoglaló eszperantó nyelven. A középfokú állami nyelvvizsgára történő felkészüléshez. Lingvo-Studio: Kult. Eszperantó Szövets. ISBN: 963-03-9150-3 fűzőtt: 2950 Ft

Szitha Tünde: Jeney Zoltán. Mágus. (Magyar zeneszerzők 19.) ISBN: 963-9433-03-9 fűzőtt: 580 Ft

Szonda Szabolcs: Vagyontárgyalás. Erdélyi Híradó/ FÍSZ. (Előretölti Helyőség könyvek) ISBN: 963-86279-1-3 973-8045-31-2 fűzőtt: 1200 Ft

Szűrös Máttyás a nemzeti baloldalon: miért? Szenci Molnár Társ. (A Herman Ottó Társaság nemzetpolitikai sorozata 21-22.) ISBN: 963-250-044-X fűzőtt: 980 Ft

T

Telegdy László – Nógrádi Katalin: Hasznos tanácsok béltbetegeknek. B+V Lap- és Kvk. (Képzett beteg könyvek) ISBN: 963-7746-88-9 fűzőtt: 1290 Ft

Tél Tamás – Gruiz Márton: Kaotikus dinamika. Bevezetés a kaotikus dinamika világába a klasszikus mechanika jelenségein keresztül. Nemz. Tankvk. ISBN: 963-19-3280-X fűzőtt: 4293 Ft

Tisza: Tiszabecs-Tokaj (Kart. dok.). 745fkm-537fkm. (M: 1:35000) Paulus. (Vízisporttérkép) ISBN: 963-9339-09-1CM fűzőtt: 890 Ft

Tokaji Zsolt: Kínai jelképtár. Szukits. ISBN: 963-9393-27-4 fűzőtt: 1490 Ft

Tóth István: A magyar díszítés alapformái. M. Ház. (Magyar Ház könyvek 20.) ISBN: 963-86089-1-9 (hibás ISBN 963-9022-05-5) fűzőtt: 2600 Ft

Tózsér János: Az álmok szigete Kréta. 2. aktualizált kiad. Kassák. ISBN: 963-9100-65-X fűzőtt: 2500 Ft

Trencsényi László: Nevelés- és iskolaéleti gyakorlatok. Munkalapok, feladatok, játékok, pedagógusképzés és továbbképzés résztvevőinek. Okker.

ISBN: 963-9228-56-7 fűzőtt: 1600 Ft

Trócsányi András – Tóth József: A magyarság kulturális földrajza. 2. Pro Pannonica. (Pannónia tankönyvek) ISBN: 963-9079-90-1 fűzőtt: 2790 Ft

Turczai István: Venus vulgivaga. Játék és passió. Masszi K. ISBN: 963-9454-02-8 fűzőtt: 1980 Ft

Türke Ildikó Judit: Ében-éjben. Versek, dalszövegek, novellák. Accordia. ISBN: 963-9242-84-5 fűzőtt: 790 Ft

U

Új Magyar Tájszótár. 4. köt. N-S. Akad. Kiad.. ISBN: 963-05-7832-8 kötött: 6800 Ft

Ujvári Géza: Számvitel 2002. HVG-O-RAC. ISBN: 963-9404-33-0 fűzőtt: 4928 Ft

Ujváry Zoltán: Gömöri magyar néphagyományok. Hermann O. Múz. ISBN: 963-9271-18-7 kötött: 5000 Ft

Ungváry Zsolt: Választás Buzogányban ; Tuskó Hopkins visszatér (Piszkos Fred javaslatára). Két kisregény. Simon K. ISBN: 963-9338-22-2 fűzőtt: 1198 Ft

V

Vierke, Jörg: A legkedveltebb díszhalak. Elektra. (Állat, kert) ISBN: 963-9205-44-3 fűzőtt: 850 Ft

Vigh Károly: Bajcsy-Zsilinszky Endre külpolitikája. Mundus. (Az Antall József Emlékbizottság és Baráti Társaság évkönyvei 13.) ISBN: 963-8033-66-5 fűzőtt: 2464 Ft

Vikár László: Volgán innen, Volgán túl. Naplójegyzetek a magyar őshaza vidékéről. Balassi. ISBN: 963-506-467-5 fűzőtt: 1800 Ft

Visegrádi építésztaáborok, 1981-2001. (S.I.), Kós K. Alapítvány. ISBN: 963-00-9646-3 fűzőtt: 4500 Ft

W

Wagner, Angelika: Üvegfestés Tiffany-módra. Holló. (Holló barkácskönyvek) ISBN: 963-9388-73-4 fűzőtt: 690 Ft

Walters, Minette: A Testszobrász. M. Kvkklub. ISBN: 963-547-697-3 kötött: 1850 Ft

Wass Albert: Tizenhárom almafa. Regény. Kráter Műhely Egyes. (Wass Albert életműve 23.) ISBN: 963-9195-89-8 fűzőtt: 1380 Ft

Wass Albert: Tizenhárom almafa. Regény. Kráter Műhely Egyes. (Wass Albert életműve 9.) ISBN: 963-9195-90-1 fűzőtt: 1880 Ft

Y

Youssef, Abbas: Magyar-arab szótár. (S.I.), Szerző. ISBN: 963-440-946-6 kötött: 4300 Ft

Z

Zemplényi Ferenc: Műfajok reneszánsz és barokk között. Universitas. (Historia litteraria: az Universitas Könyvtudós sorozata 11.) ISBN: 963-9104-64-7 kötött: 1950 Ft

Zupkó Gábor: Közigazgatási reformirányzatok az ezredfordulón. Századvég. (Közpolitikai tanulmányok: a Századvég Politikai Iskola közpolitikai sorozata 4.) ISBN: 963-9211-42-7 fűzőtt: 1960 Ft

Az összeállítás a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság információs rendszere alapján készült. A felsorolt könyveket a Könyvtárellátó már felajánlotta megvásárlásra a könyvtáraknak, ill. megrendelhetők a társaság home lapján (www.kello.hu).

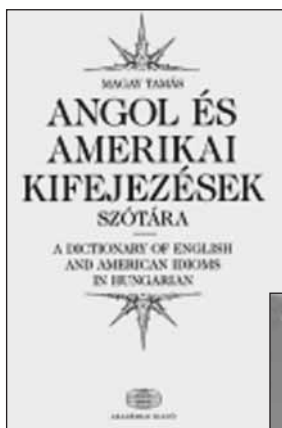
Kacsukné dr. Bruckner Lívია–Kiss Tamás
Bevezetés az üzleti informatikába
Amit a sikeres üzletembernek tudnia kell
3800 Ft

Magay Tamás
Angol és amerikai kifejezések szótára
Új, átdolgozott kiadás
3900 Ft

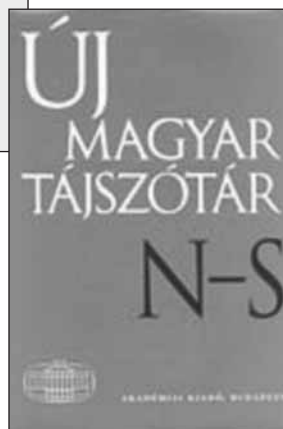
Új Magyar Tájszótár
4. kötet N–S
6800 Ft

Tér és terep
Szerkesztők: Kovács Nóra– Szarka László
Tanulmányok az etnicitás és az identitás
kérdésköréből
2590 Ft

Staub Valéria
Írásbeli feladatok a nyelvvizsgán – francia
Felsőfok – középfok – alacsony
2380 Ft

AKADÉMIAI KIADÓ
www.akkr.hu
E-mail: custservice@akkr.hu

Jogi és Üzleti Kiadó Kft.
www.complex.hu
E-mail: complex@kjk-kerszov.hu

Dankó László–Piskóti István–Schupler Helmut
Régió- és település- marketing
5824 Ft

Soós János és szerzői kollektívája
Imgatlangazdaságtan
(CD melléklettel)
6944 Ft

M. Nyitrai Péter
Nemzetközi büntetőjogi jogsegély Európában
Büntetőjog sorozat
4816 Ft

Miskolczi Bodnár Péter
A versenytörvény magyarázata
6832 Ft

A gazdasági társaságokról szóló törvény magyarázata
Kommentár sorozat
10 976 Ft

Kereskedelmi partnereink mellett egyéni vásárlókat is várunk!

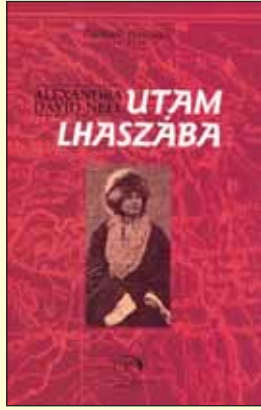
Az Akadémiai Kiadó és a KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. teljes választékán túl még számos más kiadó kiadványai is megvásárolhatók nálunk.

Látogasson el webáruházunkba: www.szakkonyv.hu

1033 Budapest, Szentendrei út 89–93. Nyitva tartás: hétfő–csütörtök: 8–16 óráig, péntek: 8–13 óráig.

Telefon: 388-7558, 437-2407, 437-2443. Fax: 437-2442. E-mail: wknagyker@kjk-kerszov.hu

A Könyvfabasztó Kiadó ajánlata

Alexandra David-Neel:
Utam Lhaszába
fűzve 1990 Ft

megjelenik
szeptemberben

Alexandra David-Neel:
Fekete mágia, szerelmi mágia
fűzve kb. 2200 Ft

„Szót ejtettünk varázslatokról és a bön vallásról is, melynek sok híve él Gyarongban.

...magam is szemtanúja voltam egy kivételes jelenségnek az egyik kolostorban. A lámák sok tiszteletreméltó fehér bönt ismernek, de hallottak már fekete bönökről is, akik furcsa és kegyetlen varázslatokatűznek. Csodálkozva hallgattam őket, amikor arról az üregről beszéltek, ahová az embereket élve bedobják, az üreget súlyos vastetővel zárják el, majd elporladt tetemeikből élelixirt készítenek. Mindez ott történt, ahol regényem főhőse is járt.... ”

Alexandra asszony regénye valós dolgokról és megtörtént varázslatokról, a század eleji Tibetben.

Könyveinket megtalálja a jobb könyvesboltokban és a kiadó honlapján: www.konyvfabaszto.rt.hu, vagy megrendelhetők a kiadótól.

KÖNYVFAKASZTÓ KIADÓ

1592 Budapest, Pf. 584., tel: 06/20 315 9440, fax: 273 10 60
e-mail: konyvfabaszto@axclero.hu

KORONA KIADÓ

Most igazán aktuális

2790 Ft

2500 Ft

2850 Ft

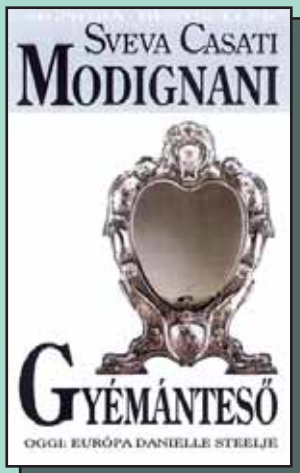
A kiadványok megrendelhetőek
A KORONA KÖNYVESHÁZ-tól

1139 Budapest, Petneházy u. 34-36., tel./fax: 340-2974, 340-3679

E-mail: konyveshaz@koronakiado.hu
Vagy a KORONA KÖNYVKIADÓ-tól

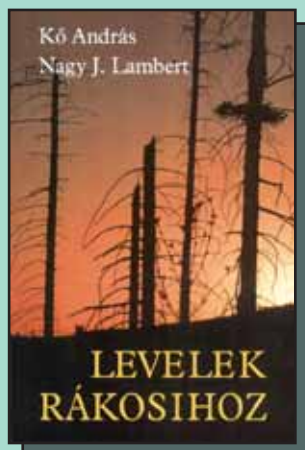
1136 Budapest, Balzac u. 39. I/3.,
tel./fax: 239-4367, 239-1046, 239-1458

A MAECENAS ajánlata

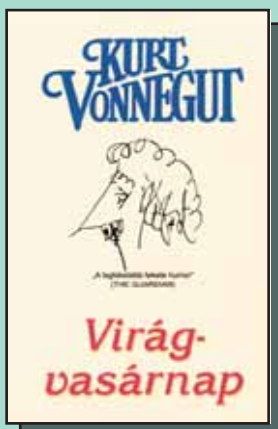

Sveva Casati Modignani:
Gyémánteső
376 oldal, kartonált, 1250 Ft

Kő András – Nagy J. Lambert:
Levelek Rákosihoz
252 oldal, 1650 Ft

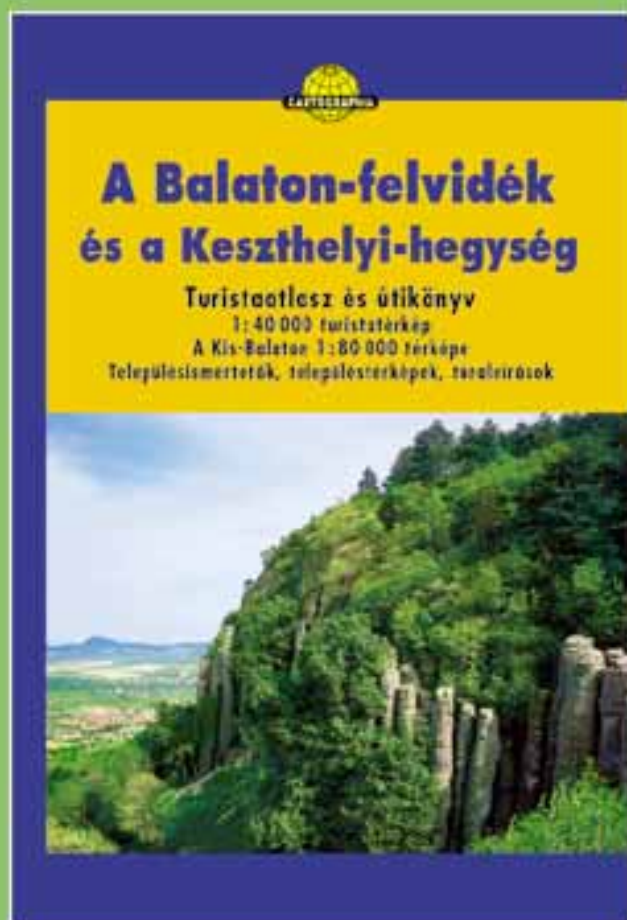

Kurt Vonnegut:
Virágvasárnap
384 oldal, 1650 Ft

Kurt Vonnegut:
Virágvasárnap

A Balaton-felvidék és a Keszthelyi-hegység turistaatlasza

A **Cartographia** új kiadványa a Balaton északi partja mögött elterülő, szőlőkkel, présházakkal, erdőfoltokkal, és aprófalvakkal tarkított tájra, a zárt erdőrengeteg benyomását keltő Keszthelyi-hegységbe valamint a rejtelmes Kis-Balaton világába kalauzol. Az atlasz segítségével az olvasók, a magyar tengernél üdülők megismerhetik a vízparttól távolabb húzódó, természeti látnivalókban egyedülállóan gazdag területeket, melyek felkeresése, megismerése egész napos programot kínál.

A 140 oldalas kötet részletesen bemutatja az Országos Kéktúra és a Balaton Kéktúra turistaútvonalait, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park tanösvényeit. Az útikönyv közli az északi part nagyobb fürdőhelyei és a Kis-Balaton térképét, másfélszáz fotóval illusztrálva ismerteti a Balaton-felvidék és a Keszthelyi-hegység közel száz településének nevezetességeit és látnivalóit, hasznos információkat ad a szállás és étkezési lehetőségekről. Az atlaszban szó esik a kerékpáros, a lovas, és a borturizmus érintő szolgáltatásokról, az adott környék rövidebb kiránduló útvonalairól. **Ára: 1600 Ft**

Cartographia Földgömb- és Térképbolt
Budapest, VI. Bajcsy-Zsilinszky út 37. Tel.: 312-6001
www.terkepbolt.hu

Cartographia Térképszaküzlet
Budapest, XIV. Bosnyák tér 5. Tel.: 221-4407
www.cartographia.hu